

Kuruluşundan Mirasına BÜREM: Bir Üniversite Öğrenci Rehberlik ve Psikolojik Danışma Merkezinin Öyküsel Geçmişi

Deniz Albayrak-Kaymak^a

BÜREM kurucu başkanı Prof. Dr. Necla Öner'in (1936-2026) değerli anısına.

Öz

Boğaziçi Üniversitesi Öğrenci Rehberlik ve Danışmanlık Merkezi'nin (BÜREM) kuruluşundan gelişimine kadar ilk otuz yıllık geçmişinin öyküsel tarihçesi. Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı öğrencilerinin isteği ve öğretim üyelerinin bütünüyle gönüllü çalışmalarıyla doğmuş, akademik temelli ve öğrenci odaklı destek hizmetleri geleneğini izlemiş bu birimin gerisindeki mirasın arşiv amaçlı özeti. Amaçları, ilkeleri, çalışma anlayışı, dönemsel gelişimi, ekibi, hizmetleri, diğer öğrenci destek hizmetleriyle ilişkisi, öne geçen katkıları, sınırları ve geleceğe ilişkin öneriler.

Anahtar Kelimeler: Üniversite rehberlik ve psikolojik danışma merkezleri, üniversite öğrencileri, rehberlik ve psikolojik danışma

Başlangıç

İnsan önemli bulduğu bazı birikimleri kayda geçirmek isteyebiliyor. Aktardığı deneyimlerin tanıklık oluşturarak geçmişi anlamada aracı ve geleceği kurmada aydınlatıcı olmasını; böylece gelişimin sürmesine katkıda bulunmayı umuyor. Ancak yazarken çıkacağı iç yolculuğa genellikle pek de hazır değil; aktarır geçirim sanıyor, oysa yazma süreci onu kendisiyle baş başa bırakıyor. Yalnızca olanları ve ötekileri değil, kendinizi de değerlendirmek durumunda kalıyorsunuz; ne kadar nesnel ve yüzleşmeci olmaya çalışsanız da öznelikten kaçınmanız güç. Öte yandan, yazdıklarınız sizi öznelikten çıkarıp nesnelığe dönüştürüyor. Bu bağlamda, yazmak hem yanlış yönlendirmekten kaçınmak üzere doğru aktarma çabasını, hem de okur tarafından değerlendirilmeye açıklığı gerektiriyor. Bu yazının gerektirdiği sorumluluğu üstlenme gücünü toplamam zaman aldı; çünkü yazının konusu, sayısız insanın emeğinin geçtiği kurumsal bir birim, BÜREM. Bu kısaltmanın açılımı Boğaziçi Üniversitesi Öğrenci Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Merkezi'dir.

Bu yazının yayımlandığı dergi için anlamı, BÜREM'in kuruluş ve gelişiminin Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi kaynaklı olmasıdır. BÜREM, fakültenin Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık (PDR) Anabilim Dalı'nın üyesi olan ilk üç merkez başkanının gönüllü emeğiyle doğmuş ve gelişmişti. İlk ikisi kurucu başkanlardı; onları ben izledim, ancak BÜREM benim yaşamımda onlardan daha fazla yer kapladı; öğretim üyesi olarak çalışmaya başladığım 1993 yılından 2023 Eylülüne değin yönetiminde kesintisiz görev yaptım. BÜREM'in kuruluşundan başlayarak tanıklığını ettiğim dönemin sonuna değin olan gelişimi ele almak hem kendime, hem birime, hem de kuruma karşı borcumdu. Mesleki geçmişim BÜREM ile o denli iç içeydi ki bütünü görebilmem için biraz uzaklaşmam, dolayısıyla zaman gerekti.

Ülkemizde yönetim koltuğuna oturanların uzunca süre oradan kalkmama alışkanlığı var. Bu alışkanlık yeni kuşaklara katkı fırsatı verilmemesi ve geleceğe açılımın tıkanması anlamına gelebiliyor. BÜREM ile bağımın 30 yıl sürmüş olması da benzer bir tutumun yansıması olarak görülebilir. Öncelikle görev koşullarını tanımlamak, ardından yorumu okuyucuya bırakmak isterim. BÜREM'in merkez başkanlığı görevini, olağan atanma süresi sayılabilen 4'er ve 5'er yıl sürdürmüş olan BÜREM kurucusu iki büyüğümden devralmıştım. İlk merkez başkanı Necla Öner'in uzmanlık derslerinde öğrencisi olmuştum; kendisi tez danışmanım oldu ve araştırma görevliliğim sırasında birlikte çalıştık. İkinci Merkez Başkanı Fatoş Erkman'ın öğrencisi olmamıştım, ancak ben öğrenciyken bölümde öğretim üyesiydi ve daha sonra yıllarca aynı ortamlarda kendisiyle birlikte çalıştık. Bölümde öğretim üyesi olarak katıldığım 1993 yılında beni BÜREM Merkez/Yönetim Kurulu üyeliğine davet ettiler. Merkez başkanlığını devraldığımda, benzer bir süre görev yapıp onu yeni bir meslektaşına devretmeyi bekliyordum. Nitekim PDR uzmanlığında aramıza yeni katılan öğretim üyelerini BÜREM'de göreve davet ettim, ancak

^a Sorumlu yazar, Boğaziçi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, deniz.kaymak@bogazici.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6048-0814

davetlerim karşılıksız kaldı. Bunun birkaç nedeni vardı: İlkın, bölümde PDR alanında öğretim üyesi sayısı az olduğundan yükler fazlaydı. İkincisi, bu görev, bölümde var olan görevlere ek olarak bütünüyle gönüllü çalışmayı gerektiriyordu. Meslektaşlarım kısıtlı zamanlarında birincil görevleri olan öğretim ve araştırmaya öncelik veriyorlardı. Üçüncüsü, üniversite danışmanlığı özgün bir çalışma bağlamıydı ve bazı meslektaşlarım zaten kendi çalışmalarlarıyla daha yakından örtüşen bağlamlarda başka görevler üstlenmişlerdi. Dolayısıyla, BÜREM'deki görev sürem uzadıkça uzadı. Farklı rektörler süremi yenilediler, seçenek görülmediğinden itirazım olmadı. Görevdeki son iki yılımdan hemen önce, bölüme üniversite psikolojik danışma hizmetlerinde deneyime sahip PDR uzmanlığı olan genç bir meslektaşım katıldı. Kendisi, özellikle COVID-19 pandemisi sırasında gönüllü olarak BÜREM'e önemli katkılar sağladı ve uzmanlarımızla arasında olumlu ilişkiler kuruldu. Ancak görevlerinde yeniydi; araştırma odağını giderek daha da zorunlu kılan sözleşmeli konumdaydı ve iki küçük çocuk annesiydi, Dolayısıyla birincil görevlerine ek görev önerilmesi için erkendi. Bu durumu görevde olduğum sıradaki son üniversite yönetimine sözel olarak bildirdim. Son görev uzatma tarihimin tamamlanmasına oldukça kısa bir süre kalmıştı, ancak bu sürenin dolması beklenmeden, üniversite yönetimi merkez başkanlığına, Psikoloji Bölümü'ne yeni atanmış klinik psikoloji uzmanı olan bir öğretim üyesini getirdi. Böylece hem benim görevim, hem de BÜREM'in fakültemizle bağlantısı sona ermiş oldu. Bu yazının kapsamını BÜREM'in 1992'deki kuruluşundan 2023 yılına kadar olan yakından izlediğim ve tanıklık ettiğim dönemle sınırladım.

Merkez Başkanlığında olduğum dönemde, sözel tarihçe oluşturup internet sayfamızda paylaşmak üzere, BÜREM'in oluşumuna emek vermiş belli başlı meslektaşlarımızı kendi çalışma zamanlarındaki deneyimlerini öyküsel olarak kısaca tanımlamaya davet etmiştik. Yeniden dönüp yazdıklarını okuduğum meslektaşlarımız şunlar oldu: ilk iki kurucu merkez başkanları olarak Necla Öner (1992-1996) ve Fatoş Erkman (1996-2001) ve uzun süre merkez başkanlığı yapan bendeniz Deniz Albayrak-Kaymak (2001-2023); ilk kuruluş sırasında gözetmen (süpervizör) olarak katkıda bulunmuş Meral Çulha; BÜREM'in ilk iki uzmanı Ayşen Darcan ve Süheyla Zubaroğlu; ve son olarak, emekli olana değin BÜREM'de uzunca yıllar çalışmış iki uzmanı Derya İnceoğlu (Şayan) ile Berta (Şenkal) Moreno. Ayrıca, BÜREM ile yakın ilişkide katkı sunmuş üç kişiden bilgi rica ettim: Grup çalışmaları üzerine uzun yıllar (1998-2017) uzmanlarımıza gözetim vermiş olan rehberlik ve psikolojik danışmanlık uzmanlık programımızın ilk mezunlarından Leyla Navaro; üniversite revirinde çalışması sonrası emekliye ayrılan ilk psikiyatrimız Nuşin Sarımurat Baydemir (1997-2007) ve son tam zamanlı psikiyatrimız Serap Çakıcı Alpaslan (2012-2022). Verdikleri büyük emekle BÜREM'e kimliklerini yansıtan şu meslektaşlarımızı anmalıyım: Her biri tam zamanlı uzman olarak emekli olana değin çalışmış olan Zeynep Özdamar, Aylin Atmaca Koçak, Tülin Arman ve Meltem Aydoğdu Sevgi; kısmi zamanlı ya da gönüllü olarak gözetmen konumunda destek vermiş olan Yavuz Erten, Zehra Karaburçak Ünsal, Kadir Özer, Ayten Zara ve Gülbin Öztürk Tüter; son olarak, bağımlılıkla ilgili uzmanlarımıza eğitim ricalarımızı hiç kırmamış olan psikiyatr Kültegin Ögel. Bilgisayarımnda yıllar içinde birikmiş BÜREM dosyalarımı incelediğimde karşıma, bize katkıda bulunmuş o kadar çok sayıda meslektaşımızın adı çıktı ki hepsini burada anmak mümkün olamazdı. Bağlam uygun oldukça bazılarının katkılarından söz etmeye, BÜREM'i oluşturmuş tüm ortak emeğe özen göstermek üzere kapsamlı olmaya çalıştımsa da adı anılmadan kalmış olan emek sahiplerinin affını dilerim. Bu yazının ilk taslağına geri bildirim ricamı kırmayan şu meslektaşlarıma ayrıca teşekkür etmek isterim: Tülin Arman, Aylin Atmaca Koçak, Meltem Aydoğdu Sevgi, Fatoş Erkman, Derya İnceoğlu ve Berta Moreno.

Kuruluş

Öncesi

BÜREM'in kuruluş tohumlarının atıldığı 1991-1992 yıllarında doktora eğitimim için yurt dışındaydım, dolayısıyla o döneme ilişkin tanıklığım yok. Deneyimlerini aktaranlardan, BÜREM kurulmadan önce sürekliliği sağlanamamış olsa da zaman zaman üniversitemizdeki Psikoloji Bölümü'nün desteğiyle öğrencilere psikolojik yardımda bulunulduğunu öğrenmiştim; ancak bu hizmetlerle ilgili hiçbir bilgiye erişemedim. BÜREM'e katıldığım ilk yıllarda Yabancı Diller Yüksekokulu'nda (YADYOK) İngilizce Hazırlık Okulu'nda öğretim görevlisi kadrosunda olan psikolog Duygu Öztuzcu, bulunduğu birimdeki öğrencilere psikolojik destek veriyordu ve öğretim kadrosuyla görüş alışverişi (konsültasyon) sağlıyordu. Kendisi emekli olana kadar hem biriminde gözlediği gereksinimleri karşılamak üzere kendi çerçeveselendirdiği destek çalışmalarını sürdürdü, hem başlangıç yıllarındaki BÜREM Yönetim Kurulu'na katıldı ve hem de edindiği deneyim birikimiyle bir süre uzmanlarımıza gözetmen olarak katkıda bulundu. Yani BÜREM kurulmadan önce üniversitemizde, bireysel girişimlerle öğrencilere bazı destekleyici psikolojik hizmetler sunulmuştu, ancak öğrenci rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin kurumsal konuma geçişi BÜREM'in kurulmasıyla (1992) başladı.

Başlangıç

İlk iki BÜREM başkanının aktardıklarına göre, BÜREM'in tohumları Boğaziçi Üniversitesi'nin kamu üniversitesi konumu almasından (1971) sonraki üçüncü rektör Ergün Toğrol döneminde (1982-1992) atılmış. Kendisi, 1991 yılında yurt dışında bulunduğu bir ortamda, Avrupa Üniversite Rehberlik Derneği FEDORA'nın (European Forum for Student Guidance) sonraki toplantısının üniversitemizde yapılacağı sözünü vermiş. Bu sözü gerçekleştirmek için, rehberlik ve psikolojik danışma programlarının bulunduğu Eğitim Bilimleri Bölümü'nün öğretim üyeleri Necla Öner ve Fatoş Erkman'ı görevlendirmek istemiş. Bu iki meslektaşım yıllardır öğrencilerin üniversitemizde yararlanabilecekleri rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin olmamasıyla ilgili sitemlerini işitmekteymişler. Toplantıyı düzenleme görevini kabul ederken, rektöre öğrencilerin bu talebini aktarıp hizmetlerin üniversitemizde başlatılması ricasında bulunmuşlar. Ergün Bey hizmetlerin kurulacağı sözünü vermiş ve kendi dönemi sona ermeden önce gerekli Senato kararı ve yönetmelik gibi birimin kuruluşu için gerekli resmi işlemlerin tamamlanmasını sağlamış. Ancak, merkez mekânı olarak henüz bir yer gösterilmediğinden, meslektaşlarım bulundukları Eğitim Bilimleri Bölümü'nün bir ofisini bu hizmetlere ayırmışlar.

Mekân

Eğitim fakültelerinin kurulduğu 1982 yılı öncesinde, Rehberlik ve Psikolojik Danışma Uzmanlık Programını barındıran eğitim bilimleri birimi, Bebek Aşıyan sırtlarına yakın lojmanların birinde, ana (Güney) yerleşke'deydi. O yıllarda programın uzmanlık öğrencilerindendim. Yeni fakültenin kurulup Kuzey Yerleşke'de yapılan bir binaya taşınması araştırma görevliliğim sırasında gerçekleşti. Hemen ardından fakültede psikolojik danışma alanında lisans programı başlatıldı. Üniversitenin yalnızca küçük bir grubunun bulunduğu bu yerleşke, binanın özellikleri ve geçici oda danışmanlık mekânı olmaya uygun bulunmamış. Uzun uzun düşünülerek, hizmetlerin öğrencilerin çoğunluğunun bulunduğu ana yerleşkede; akademik ve yönetsel birimlerden farklı bir binada, kulüplerle iç içe olmayan; kalabalık ve gürültüden uzak, ancak kolayca erişilebilecek merkezilikte, ücra değil, güvenli ve aydınlık, revire yakın ve görece bağımsız bir ortamda olması gerektiği üniversite yönetimine aktarılmış. Üniversite yönetimine seçilen Rektör Üstün Ergüder (1993-2000) ise 17.11.1993 tarihli ve 21761 sayılı Resmî Gazete (Türkiye Cumhuriyeti Resmî Gazete, 1993) kararını uygulamaya geçirerek Güney Yerleşke'de sağlık hizmetlerinin verildiği revirin üzerindeki küçük bir yeri BÜREM'e ayırmış ve ilk teşrifatını yapmış. Fatoş Hanım'ın daveti üzerine, o sıralarda yaşadıkları Amerika Birleşik Devletleri'nden bu amaçla özel olarak gelen iki meslektaşımız BÜREM'in ilk çekirdek kadrosunu oluşturmuş: BÜREM'in o dönemdeki tek ve ilk uzmanı (Illinois Üniversitesi'nde doktora öğrencisi olan, daha sonra tanışıp arkadaş olduğumuz) Ayşen Darcan ve (kurucu bölümde öğretim üyeliği yapmış, yüksek lisansta öğrencisi olduğum) Iowa Üniversitesi'nden, üniversite danışmanlığı konusunda deneyimli Meral Çulha.

Amaç

BÜREM'in amacı öğrencilerin eğitsel, toplumsal ve psikolojik alanlarda çok yönlü gelişimlerini destekleyici hizmetler sunmak olarak tanımlanmıştı. Hizmetlerde gelişimsel ve önleyici olmayı hedef olarak tutulmuştu. Hizmet kitlesi öğrencilerle sınırlıydı. Dolaylı olarak öğrencilere yayılabilecek bir destek hedeflendiğinde diğer üniversite gruplarıyla (personel ve ana-babalar) çalışılırdı.

İlkeler

Psikolojik yardım mesleklerinin evrensel değerleri çerçevesinde BÜREM, hizmet almaya gönüllü, yani kendi iradesiyle yardım almak üzere başvurmuş öğrencilerle (danışan) çalışmayı, özelliklerine ilişkin hiçbir ayırım yapmaksızın onların yararını gözetmeyi, acil ve elzem durumlar tersini zorunlu kılmadıkça gizliliklerini korumayı, sunduğu hizmetlerde yetkinliği (alanda uzman olma koşulu) ve randevularda dakikliği temel ilke edinmişti.

İlk Hizmetler

Rektör Üstün Ergüder'in dönemindeki Rektör Yardımcısı, Psikoloji Bölümü öğretim üyesi Hamit Fişek'in yüksek lisansta seçmeli olarak aldığım derslerinde öğrencisi olmuştum. Kendisinin BÜREM'e desteğini hep hissetmiştik. Bizden ilk beklentisi, yeni gelen öğrencilere üniversiteyi tanıma (oryantasyon) programının düzenlenmesi olmuştu. BÜREM uzun yıllar gönüllü öğrencilerin desteğiyle bu programa ev sahipliği yaptı. Ancak program genişleyip öğrenci katılımı arttıkça işgücümüz yetemez hale geldi. Öğrenci hizmet birimleri daha sonra kurulan Öğrenci Dekanlığı'nın yönetimi altında toparlandığında, düzenleyiciliğine diğer birimlerin de katıldığı bu program giderek tüm üniversitece sahiplenilir oldu. BÜREM'in bu ilk yıllarında yapılan diğer çalışmalar,

öğrencilere, bölümlere ve diğer birimlere BÜREM hizmetlerini tanıtmak ve birden fazla öğrencinin aynı anda yararlanabildiği yapılandırılmış grup çalışmaları yürütmek olmuştur.

Psikiyatrik Destek

Kuruluşundan beri BÜREM, gelişimsel ve önleyici hizmetleri önceliklendirme çerçevesinde yapılandırılmaya çalışıldı. Ancak üniversite dışında erişilebilir ruh sağlığı hizmetlerindeki eksikler nedeniyle, zamanla BÜREM'e başvuran öğrencilerin yaklaşık 2/3'ü klinik düzeyde hizmet gereksinimi belirten bir profil gösterir oldu. Bu öğrencilerin önemli bir kesimi, ilaç kullanımı nedeniyle psikiyatrik izleme gerektiren düzeyde sıkıntılar belirtiyordu. Hastane ve kliniklere yönlendirme çabaları yeterince karşılık bulmuyor; çoğu öğrenci dışarı başvuruya direnç gösteriyor, hatta reddediyordu. Bunun önemli bir nedeni de, öğrenci bütçesinin özelden hizmet satın almayı karşılayamaması ancak devlet hastanelerinin poliklinik ortamında uzman bulmada, randevu almada, aynı uzmandan düzenli yardım görmede yaşanan güçlüklerdi. Ayrıca, öğrenciler hastanede psikiyatrik hasta etiketi almaktan, istekleri dışında hastaneye yatırılıp çıkamamaktan ya da öğrencilik sicillerine not düşülmesinden çekinmekte, açıklamalarla ikna olmayabilmekteydiler. Bu tablo kendini yeniler olup, acil durumlar artınca üniversite yönetimi revirde görev yapmak üzere ilk psikiyatri uzmanı işe alındı. Böylece BÜREM'e çok yakın bir mekândaki revirde psikiyatrik yardım hizmetleri başlatılmış oldu. Öğrencilerin, öğretim ortamlarındaki bir mekânda eğitsel anlayışa sahip ve terapiye sıcak yaklaşan bir uzman hekimle bağ kurmaları dışarı yönlendirmelere göre çok daha etkili oldu; gelişmelerini izlemek mümkün oldu. Dolayısıyla arada boşluklar yaşansa da, sonraki üniversite yönetimleri COVID-19 pandemisine kadar, üniversite içerisinde psikiyatri uzmanı çalıştırmaya özen gösterdiler.

Merkezin İlk Yöneticileri

Doktoramı tamamlamamdan hemen sonra bölümde akademik göreve başladığım Şubat 1993'te BÜREM, merkez yerleşkedeki yerine yeni taşınmış durumdaydı. Üniversite bütçesinde karşılık bulamayan birçok eşya ve donanım özellikle ilk başkan Necla Öner'in kişisel çabası, kendi eşyaları, toplanan katkılar ve bağışlarla tamamlanmaktaydı. Kuruluş görevi epeyce zaman aldığından, Necla Hanım bölümdeki derslerini atanmamın hemen ardından bana devretti ve tam zamanlı olarak çalışmak üzere BÜREM'de görevlendirme aldı. Üç yıl kadar sonra emekliye ayrıldığında, BÜREM'de temel hizmetler verilir duruma gelmişti. Kendisi meslekten kopmasını gerektiren sağlık sorunları yaşayana kadar, BÜREM'e desteğini düzenli olarak sürdürdü. Diğer kurucu Fatoş Erkman BÜREM'e atanan ikinci başkan oldu, ancak kendisi tam zamanlı olarak öğretim üyeliğini sürdürdüğünden işbölümüne daha etkin katılmaya çalıştım. Fatoş Hanım'ın uzun süreli görevlendirmeye yurt dışına gitmesiyle görev bütünüyle bana devredilmiş oldu. Kendisi de BÜREM işleyişi sağlamlaştırmaya kadar bizlere olan desteğini hissettirdi. Özetle, merkez başkanlığı bir tür bayrak devri gibiydi.

Kimliği

BÜREM'in kuruluşunu özel kılan birçok öge vardı. İlk özelliği, merkezi bir kararlar değil, öğrencilerden gelen talebe karşılık olarak alanın öğretim elemanlarının gönüllü savunuculuğuyla, yani tabandan tavana doğru kurulmuş olmasıydı. Psikolojik danışma kimliğinin özünde danışana (öğrenciye) değer ve saygı ve gelişimini desteğe adanmışlık yattığından, öğrenciyle geleneksel olarak hastane ya da klinik ortamlarda yaygın olduğu gibi dikey değil, yatay ilişki kuruluyor, öğrenci merkezli olmak temel alınmıyordu. İkinci özelliği ise, birimin öğrencisi, öğretim elemanı, diğer personeli ve mezunlarınca, yani tüm paydaşlarca sahiplenilmesi. Kuruma karşı büyük bir aidiyet ve sadakat duygusu vardı. Bu, aslında Boğaziçi Üniversitesi'nin demokratik ve katılımcı kültür temelini yansıtıyordu. Yapılanlar yalnızca iş değil, bireysel sorumluluk olarak görülüyordu. Birimin dar bir giriş ve birkaç odadan ibaret küçük bir mekânda tek bir tam zamanlı uzmanla, kişisel bağışlarla ve kendilerini alana adanmış öğretim üyelerinin, mezunların ve meslektaşların gönüllü desteğiyle oluşturulması daha en baştan ona hem amatör ruhun coşkusu, hem de nitelikli profesyonel tutumu aşılamış gibiydi. Mesleki değerlerin içselleşmesiyle eldeki kaynakların mümkün kılınabileceği en yüksek nitelikli hizmetler sağlanmaya çalışılıyordu. Bu değerler meslek etiğine bağlılık ve öğrenci profilinin gereksinimlerine duyarlık içeriyordu. BÜREM'i özel kılan bu kimlik, ister tam, ister kısmi zamanlı ya da gönüllü olsun ekibe her katılan üyeye, öğrenci geri bildirimleriyle ve üniversite yönetimlerinin desteğiyle zaman içinde evrilerek gelişti. Daha birime adınızı attığınız an, o özel iklim sizi sarardı. Psikolojik yardım almak üzere gelmiş olun ya da olmayın, orada kendinizi fırtınanın gözündeki dingin alandaymış gibi güvende hissedersiniz, nezaket ve saygı görürdünüz. Bu iklim COVID-19 pandemisinin mekân ayırımı elzem kılmasıyla ekibin birbirinden fiziksel olarak uzaklaşması ve bunun ardından çeşitli nedenlerle önemli ölçüde ve hızla küçülmesine (2020) değin aralıksız olarak korunabildi.

Çalışma Anlayışı

BÜREM'in her iki kurucusu, birime adını ve kimliğini veren psikolojik danışma alanının öğretim üyesiydiler ve aynı bölümde çalışma arkadaşlarıydılar, ancak birimi kurarken gözettikleri ilk özellik, onun bölüme değil doğrudan rektörlüğe bağlı kılınması oldu. Bununla birimin kurumsallaşması; hizmetlerin sürekli ve kapsayıcı olması, uzman kadrosu ve kaynak sağlanması, yani tüm üniversiteye aidiyeti amaçlanmıştı. Yani, bölüm öğrencilerinin eğitimleri sırasında uygulama yapacağı öğrenme laboratuvarı olarak değil, bu uygulamalı öğrenme işlevine de destek olabilmekle birlikte, öncelikle hizmet birimi olarak tasarlanmıştı.

BÜREM'in hizmet grubu yalnızca öğrenciler olduğundan ve giderlerini karşılayacak bir gelir yaratamayacağından, ilk kurulduğunda ilintilendirilmesi düşünülen Uygulama ve Araştırma Merkezi (UYGAR) yapısının ona uygun olmadığı anlaşıldı. Öte yandan, yükseköğretim kurumları için öngörülen Mediko-Sosyal Sağlık, Kültür ve Spor İşleri Dairesi altında yapılanması, hizmetleri uzmanlık düzeyinde yetkinlik gerektirdiğinden, yani yarı akademik nitelikte olduğundan, tam da uygun değildi. Dolayısıyla bir alt yönetsel şubeye değil, üst yönetime bağlı olması benimsendi. Başlangıçta doğrudan rektöre, sonradan ilgili rektör yardımcısına, ardından Öğrenci İşleri Dekanlığı'na bağlı olması benimsendi. Birimde bulunduğum süre boyunca bu yönetsel bağ ile birim arasındaki egemen iletişim tonu, kararların dikey ya da merkezi bir belirleme ile değil, uzmanlığa ve saygıya dayalı görüş alışverişi ile alınması oldu.

Boğaziçi Üniversitesi'nin geçmişinden başlayarak evrilmiş kimliğindeki yetkinliğe dayalı katılımcı demokrasi anlayışı BÜREM'de doğal olarak içselleşti, çünkü eşitlikçi ilişki anlayışı zaten psikolojik danışma mesleğinin öz değerleriyle uyumluydu. Hizmetlerin niteliğini korumak ve gözetmek için üniversitedeki yönetsel birimlerin başkanlık ya da eşgüdümünün o hizmet alanında uzmanlığa sahip öğretim üyelerinin sorumluluğuna verilmesi benimsenmişti. Bürokrasi gereklerine göre görev atamaları rektörce yapılır, ancak konumlara kimlerin uygun olabileceği hakkında rektör ilgili bilim alanlarından öğretim üyelerine danışır, birikim, deneyim ve çalışma uyumu açısından en uygun aday aranır.

BÜREM'deki yönetim anlayışı da bazı mesleki derneklerde görülen üçlü başkanlık yaklaşımını andıran şekilde gelişti. Bu yaklaşımda önceki başkanın, şimdiki başkanın, sonraki başkanın (president-past, president, president-elect) eş zamanlı birlikteliği ve uzman ekibin yönetime katılımı temeldir. BÜREM'de de her başkanlık devrinden sonra önceki başkanlar, kendi iradeleriyle katılmayı bırakana kadar yönetim kurulunun doğal üyesi oldular. Birimdeki görev sürem boyunca bu doğal bağın geçmişin deneyiminden yararlanmak, geleceğe hesap verme bilinci ile bugünün sorumluluğunu taşımak, hizmetlerde kopukluğa engel olmak, hizmetleri ileriye doğru süreklilik içinde yürütmek gibi artılara yol açtığını deneyimledim. Ancak bu yönetim anlayışında özellikle çetrefilli sorunlarla ilgili karar verilmesi uzun zaman alabiliyordu; bazı konular yeniden gündeme geliyordu, çünkü herkesin içine sinen (oybirliği) çözüm yolunun en iyisi olduğunu yaşayarak öğrenmiştik. Bu yatay sayılabilecek güç paylaşımı, ilişkilerde nezakete, tevazuya, aynı zamanda özgüvene ve sorumluluğa, kafa kafaya vermenin getirdiği öngörülü, sağduyulu kararlara yol açıyordu.

Üniversite danışmanlık merkezi başkanlığının hakkıyla yapılması başlı başına tam zamanlı bir görevdir. Oysa BÜREM başkanları bölümde tam zamanlı öğretim üyeleriydiler, bu görevlerinden dolayı bölüm sorumlulukları hafifletilmezdi. Sıklıkla çalışma saatleri dışına taşan zamanlar için ek mesai ücreti de yoktu. BÜREM'de tam zamanlı görevlendirilmiş kurucu ilk başkan Necla Öner dışındaki iki başkanın da kendisini bütünüyle bu göreve vermesi hiçbir zaman mümkün olamadı. Hem zamanlarının kısıtlı olmasından hem de yönetici ve gözetmen rollerinin eş zamanlı olarak yürütülmesi çoklu ilişkilerin etik çerçevesini zorlayabileceğinden, başkanlar uzmanların gözetmenliğini yapmadılar; görüş alışverişiyle sınırlı kaldı. Gözetmenler kısmi zamanlı öğretim görevlisi ya da gönüllü olarak çalışan meslektaşlarımız oldu. Zaman zaman gözetim yetkinliğinde gönüllü meslektaş bulmakta sıkıntılar yaşandı. Öte yandan, başkanlar tam zamanlı olarak merkezde olmadıklarından onlara oda ayrılmasının gerekmemesi bir artı idi, çünkü ekipteki uzman sayısı arttıkça BÜREM'in küçük mekânı tam zamanlı çalışanlarına bile yetemez olmuştu. Başkanlar, toplantı odasında yapılan haftalık kurul toplantılarına ve gerek bulundukça düzenlenen diğer toplantılara gelirlerdi; sonrasında BÜREM'le ilintili diğer görevlerini bölümdeki ofislerinde yerine getirirlerdi.

Kurucu ikinci başkan Fatoş Erkman'dan sonra, Rektör Sabih Tansal'ın döneminde (2000-2004) BÜREM'deki uzman sayısında görünür bir artış sağlandı ve BÜREM mekânı fiziksel olarak biraz genişletildi. Sabih Bey başkanlık dönemimdeki ilk rektördü. BÜREM'e olan babacan desteğini hep hissettik. Gerçekleşen büyüme, ekibin çalışmalarının merkezde sürekli olarak bulunabilen bir uzmanca eşgüdümünü gerektirdi. En deneyimli uzmandan başlayarak, her uzmanın sırayla birer yıllığına merkez başkan yardımcılığı yaptığı yeni bir aşamaya geçtik. Bu rolün dönüşümlü olarak yürütülmesi hem hepsi uzmanlık derecesine sahip ekip üyeleri

arasında güç paylaşımına zemin hazırlıyor, hem de sorumlulukların adilce taşınmasına yol açıyordu. Acil durumların izlenmesinde, işbölümü yapılmasında, yazışmaların hazırlanmasında ve gündem belirlenmesi gibi rollerde başkan yardımcısı etkin rol oynuyordu. Aynı şekilde, yıllık BÜREM çalışma raporlarının hazırlanmasında da uzmanlar dönüşümlü olarak görev aldılar. Hizmetlerde kesinti olmaması için ilk yıllarda yıllık izinler yazın dönüşümlü olarak kullanıldı, daha sonra yaz okulu sonrasında bir aylığına merkezin hizmete kapalı olması benimsendi.

BÜREM Yönetim Kurulu, kurucu iki başkan, Psikoloji Bölümü'nün öğretim üyelerinden Güler Okman Fişek ve benden oluşuyordu. Yıllarca Yönetim Kurulu'nda bize destek olan Güler Hanım'ın ayrılması sonrası aynı bölümün öğretim üyesi Serra Müderrisoğlu onun yerini aldı. Serra Hanım Psikoloji Bölümü'ne bağlı Boğaziçi Üniversitesi Psikoloji Araştırma ve Uygulama Merkezi (BÜPAM) yönetim görevlerinin yükü izin verene kadar kurulda kaldı. Artık merkezin işleyişi düzene girmiş, uzmanlar neredeyse özerklik düzeyinde deneyim kazanmıştı, boşalan yere yeni bir üye arayışına girilmesine gerek görülmedi. Ancak yeni ve önemli bir gelişme olduğunda danışma amaçlı davetli toplantılar düzenlendi. Haftalık yapılan Yönetim Kurulu toplantılarına tüm tam zamanlı uzman ekibi katılır, gündemdeki konu ve sorunlar bütün uzman ekibin bir arada olduğu bu toplantılarda paylaşılır, tartışılır ve ortak karar alınır. Gündem gerektirdiğinde bu toplantılara kurumdaki psikiyatri uzmanı ve üniversite içinden ya da dışarıdan ilintili uzmanlar davet edilirdi. Uzman olmayan çalışanları ilgilendirebilen kararlarda o çalışanların görüşleri dinlenirdi. Bazen rektör ya da rektör yardımcılar, daha çok öğrenci işleri dekanları BÜREM'i ziyaret eder, bazen de davetimiz üzerine toplantılarımıza katılırlar, konular görüşülür ve çözüm yolları aranır. Tüm durumlarda önemli kararlar, bağlı olduğumuz üst yönetime danışılarak birlikte alınır.

Tam zamanlı hizmet veren uzmanlar Yönetim Kurulu dışında yine haftalık olarak kendi aralarında ekip toplantıları yapardı. Bu toplantılarda gündelik uygulama konuları ele alınır, zamanın bir kısmı da gözetmenlerin katılıp katkıda bulunduğu danışmaya ayrılırdı. Gündem birikimi olmadığında bile bu toplantılar ertelenmezdi, çünkü ekibin düzenli olarak bir araya gelmesinin birlik ve aidiyet ruhunu güçlendirdiğini, ilişkileri olumlu etkilediğini, yapılan çalışmalara eleştirel bakma fırsatı yarattığını, sorunların ciddileşmeden çözülmesine, zor durumlara yaratıcı çözümler bulunmasına yol açtığını gözlemlemiştik. Bu katılımcı ortamda bilgi ve deneyim birikimine saygı gösterilirdi, kurullarda herkesin söz hakkı olur, görüş belirtmeyenlere görüşleri sorulurdu. Kendi adıma, hemen hemen hiçbir kararı uzman arkadaşlarıma danışmaksızın tek başıma almadığımı, aramızda saydamlığı korumaya, tüm çalışanlara adil ve eşit mesafede durmaya, üniversite yöneticileriyle olan görüşmelerimizde mümkünse mutlaka en az bir BÜREM uzmanının çalışanları temsilen aramızda bulunmasına özen gösterdiğimi belirtebilirim. Teşvik ve takdiri önemli bulurduk, birime uzun süreler boyunca emek vermiş olanlara aramızda yardımlaşarak plaket yaptırır ve kendi aramızda düzenlediğimiz yemekte plaketlerini sunardık.

Dönemsel Gelişimler

Beş rektörün tüm görev süresi boyunca BÜREM'de etkin görevdedim: Sabih Tansal (2000-2004), Ayşe Soysal (2004-2008), Kadri Özçaldıran (2008-2012), Gülay Barbarosoğlu (2012-2016) ve Mehmed Özkan (2016-2021). Rektör Mehmed Özkan'dan sonra yerine Melih Bulu atanmış, ancak görevde çok kısa bir süre kaldığından BÜREM olarak kendisiyle herhangi bir bağlantımız olmamıştı. Yerine aynı yıl (2021) rektörlüğe atanan Mehmet Naci İnci'nin döneminde ise iki yıl çalıştım. Sabih Bey'den sonra yönetimlerin BÜREM ile bağlantısı öğrenci işleri dekanları aracılığıyla yürütüldü. Bu öğrenci işleri dekanları sırasıyla, Ali İzzet Tekcan (Psikoloji), Emine Erkin (Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi), Tereza Varnalı (Kimya), Biray Kolluoğlu (Sosyoloji), Zeynep Uysal (Türk Dili ve Edebiyatı) ve Fazıl Önder Sönmez (Makine Mühendisliği) oldu. Her yönetim değişiminde Rektörden ya da Öğrenci İşleri Dekanından randevu alırdık, yazılı ve sözlü olarak BÜREM'i, çalışmaları, gündemdeki konuları, sorunları ve daha nitelikli hizmet için gerekenleri aktarırdık. Sayıştay'ın rektör onayıyla kurulma ve görevlendirilmesini mevzuata aykırı bulduğu gerekçesine dayandırılarak 12 Aralık 2025 tarihinde Öğrenci İşleri Dekanlığı, yalnızca öğrenci etkinliklerini izleyen Öğrenci Koordinatörlüğü'ne dönüştürüldü.

Her rektörün dönemi BÜREM hizmetlerine ayrı bir şekilde yansımıştı. Bu yansımayı ana hatlarıyla özetlersem: Ergün Toğrol döneminde resmi kuruluş gerçekleşmiş, Üstün Ergüder döneminde BÜREM'e mekân sağlanmış, hizmetler başlatılmış, tanıtılmış ve ilk psikiyatri uzmanı işe alınmış ve psikolojik yardım alma öğrencilerce benimsenmeye başlamıştı. Hizmetler tanındıkça başvurular arttı. Sabih Tansal döneminde BÜREM uzman ekibi ve mekân açısından genişletildi, Üstün Bey'in döneminde inşa edilen Süperdorm'da grup çalışmaları için bir oda ayrıldı ve hizmetler yaygınlaştı. Bazı hizmetlere özel kadro bulunmadığından, önceki yönetimlerde esnek olan kadro kullanımı Ayşe Soysal döneminde akademik-yönetimsel ayrıştırılmasına dayandırıldı. BÜREM yönetsel olarak yakın bulunduğu boşalmış olan akademik kadroları geri verilmedi, revire psikolog kadrosu

talebinde bulunuldu. Emekliye ayrılan ilk psikiyatri uzmanının yerine başka bir psikiyatri uzmanı işe alındı. BÜREM gruplarının düzenlendiği Süperdorm'daki oda depoya dönüştürüldü ve grup çalışmaları Eğitim Fakültesi'ndeki bir dersliğe taşındı. Kadri Özçaldıran döneminde, Tereza Varnalı ile yakın bağlantı altında verimli çalıştık. İngilizce Hazırlık öğrencilerinin öğrenim gördüğü ve merkez yerleşkesinden uzaklığı nedeniyle öğrencilerin hizmetlere erişim sıkıntısı çektiği Kilyos, Sarıtepe Yerleşkesi'nde BÜREM ile eşgüdümde bir öğrenci destek birimi, Boğaziçi Üniversitesi Sarıtepe Öğrenci Destek Birimi (BÜSÖD) kuruldu. Sonraki rektör Gülay Barbarosoğlu BÜREM çalışmalarıyla yakından ilgilendi, öğrencilerin klinik düzeydeki sorunlarının artışı gözlemi nedeniyle Ruh Sağlığı görev gücü çalışmasına kaynak ayırdı. Bu dönemde ikinci psikiyatr emekliye ayrıldı; yerine sözleşmeli olarak önce bir, sonra ikinci psikiyatri uzmanı çalışmaya başladı; sözleşmeli uzman alımına ve uzmanların meslek içi eğitimine kaynak ayrıldı. Mehmed Özkan döneminde, hazırlık öğrencilerine akran desteği sistemi teşvik gördü; ikinci psikiyatri uzmanı işten ayrıldığından, gereksinimin büyük olduğu Sarıtepe Yerleşkesi'ndeki öğrenciler için kısmi zamanlı bir psikiyatri uzmanı işe alındı. COVID-19 pandemisinin dayatmasıyla hizmetler kısa bir süre duraksasa da altyapı desteği sağlandı ve öğrencilerle çevrimiçi görüşmeye geçildi. Naci İnci döneminin görevde bulunduğum ilk iki yılında İngilizce Hazırlık eğitiminin Sarıtepe'den Hisar Yerleşkesi'ne taşınmasıyla BÜSÖD birimi sonlanmış oldu. Bu sırada BÜREM'deki uzman sayısı azaldı, BÜSÖD uzmanları ana yerleşke ekibine katıldılar, ancak ardından tam ve kısmi zamanlı bazı uzmanlar ve sekreter erken emeklilik ya da istifa yoluyla ayrıldı. Ekipten geriye üç klinik psikoloji uzmanı ve bir hizmetli kaldı. Aynı dönemde, iki psikiyatri uzmanı da sırayla görevlerinden ayrıldı ve yerlerine yeni işe alım olmayınca üniversitedeki psikiyatrik destek son bulmuş oldu. Bu çok zorlayıcı dönemlerde BÜREM'in en deneyimli uzmanlarından Meltem Aydoğdu Sevgi, genç meslektaşlarına gözetim sağlamada ve emekli olana kadar BÜREM'in bütünlüğünü korumada büyük rol oynadı. BÜREM Başkanlığına Psikoloji Bölümüne yeni atanmış klinik psikoloji uzmanı olan öğretim üyesi Dr. Ayşe Akan'ın getirilmesiyle BÜREM ile ilişkim bütünüyle sonlandı.

Çalışma Ekibi

BÜREM hizmetlerinin ciddiyeti ile, kurum içinde ve dışında kabul ve saygınlık kazanmış, tanınırlığı artmış ve hizmetleri daha fazla kullanılır olmuştu. Aynı şekilde, yönetim kadar tüm diğer paydaşlardan (öğrenci, öğretim elemanı, personel, mezun, meslektaş) gördüğü destek de artmıştı. Öğrencilerin giderek yükselen hizmet taleplerini karşılamak üzere nitelikli küçük bir gönüllü ordusu oluşmuş gibiydi. Ekipte çeşitli konumlarda destek sağlanıyordu:

Merkez Başkanlığı

Başkanlık bütünüyle gönüllüğe dayalı öğrencilere dolaylı hizmet sunan yönetsel bir görevdi. Şu görevleri içeriyordu: Birim çalışmalarının çerçevelenmesi ve düzenlenmesi; yaygın öğrenci sorunlarının anlaşılması ve onlara karşılık düşebilecek hizmetlerin belirlenmesi, planlanması, değerlendirilmesi ve paylaşıma hazır hale getirilmesi; acil durumlarda eşgüdüm ve düzenin sağlanması; çalışanların gereksinimlerinin gözetilmesi ve karşılanması yolunda destek sağlanması; yazışmaların gözetimi; hizmetlerin gelişmesi yolunda kurum içinde ve dışında işbirliklerinin planlanması ve düzenlenmesi; mezundan öğrenciye ve öğrenciden öğrenciye destek çalışmalarının planlanması ve gözetilmesi; üst yönetime çalışmaların açıklanması ve öğrenci hizmetlerinin geliştirilmesi için öngörülenlerin ve gerekenlerin paylaşılması; yazılı kaynak geliştirme yolunda planlama ve gözetim; meslek içi gelişim için eğitim, seminer, işlik ve konferans gibi çalışmalara katılma ve düzenleme; öğrenci hizmetlerine ilişkin konularda araştırma, sunum ve yayın. Merkez başkanı ile uzmanlar arasında gündelik bağlantıyı sağlayan merkez başkan yardımcısının ise merkez başkanının ve uzmanların görevlerini kolaylaştırıcı rolü vardı.

Uzmanlar

Tam zamanlı ya da kısmi zamanlı çalışanlar ya da gönüllü olarak öğrencilere hizmet veren çalışanlardı (uzman psikolojik danışman ya da klinik psikolog). Görevleri arasındaki doğrudan hizmetleri, öğrencilere bireysel psikolojik danışma, izleme, acil durumlarda yönlendirme, bilgilendirme, rehberlik, sınıf söyleşileri, grup çalışmaları hazırlama ve yürütmeyi kapsıyordu. Dolaylı hizmetleri ise, öğrencilere destek için ilgili birim ya da kişilerle işbirliği, çalışmaların dökümü, kaydı, dosyalanması ve raporlanması, meslek içi gözetim ve eğitim çalışmalarına katılma, merkez içi toplantıların eşgüdümü, stajyer öğrencilerin görevlendirilmesi, gözetimi, öğrencilerde acil durum ve iletişim konularında personel eğitimi, üniversiteyi tanıma programında işbirliği, birimde hizmet için gereksinimleri belirleme ve bildirme, yazışmaların içerik taslaklarının hazırlanması ve internet sayfasının etkinliğe geçmesiyle birlikte onun güncellenmesi için teknik destek ve işbirliği ile gönüllülük

çerçevesinde araştırma, sunum ve yayına katılımdan oluşuyordu. Merkezin belkemiği tam zamanlı uzmanlardı; kısmi zamanlı ve gönüllü uzmanların eşgüdümü ve desteklenmesini büyük ölçüde onlar sağlardı.

Gönüllü hizmet vererek deneyim edinmek üzere başvuran genç meslektaşlarımız olur, eğitim geçmişleri uygun bulunursa, tüm ekibin katıldığı tanışma görüşmesine davet edilirdi. Her gönüllü aday dikkatle değerlendirilir; nitelikli eğitim alınmış olması, uzmanlık derecesinin tamamlanmış ya da tamamlanmak üzere olması, gençlere destek deneyimi bulunması, ayrıca terapi eğitimi ya da gözetim altında çalışıyor olması gibi özellikler dikkate alınır. Ekibe katılmalarıyla ilgili karar, aday ile görüşmenin ardından BÜREM Yönetim Kurulu'nda alınır; başvuru olumlu bulunursa, aday da koşulları uygun bulursa, gönüllülük deneyimi hemen başlatılırdı. Deneyimi verimli olan gönüllülerin bazıları kısmi zamanlı çalışmaya geçti. Tam zamanlı uzman alımı söz konusu olduğunda birden fazla aday olduğu durumlarda, gönüllülük geçmişindeki deneyim dikkate alınır. Ekibe doğal süreç içinde bu göreceli yolla katılmanın verimli çalışma üzerinde olumlu etkisi olduğu; hizmetlerde sürekliliği, düzeni ve verimi koruduğu gözlenmişti. Uzman başvurularının çoğunluğu kadın olurdu, cinsiyet dengesi için erkek uzman başvuruları teşvik edilmeye çalışılırdı.

Gözetmenler

Davetimiz üzerine uzmanlara sağladığı destekle öğrencilere dolaylı hizmet vermiş olan deneyimli, kısmi zamanlı ya da gönüllü uzman psikolojik danışman, klinik psikolog ya da psikiyatlardan oluşurdu. Gözetmenler kendi yetkinlik alanlarındaki donanımına duyulan gereksinimi karşılayarak sürekli eğitime de katkıda bulunmuş olurlardı. Bu katkının en yaygın biçimi, bireysel vaka ve grup çalışmalarının gözetimiydi. Özellikle BÜREM'in ilk dönemlerinde, az sayıda deneyimli uzmanımız varken, gözetmenler uzmanlara dönemlere yayılan uzun süreli meslek-içi eğitimler sağladılar.

Diğer Çalışanlar

Sekreter, gelen öğrencileri karşılama, merkezin düzenli ve bakımlı olması, birimdeki yazışma, haberleşme, dosyalama, telefonları yanıtlama, randevuları düzenleme, birime gereken malzemelerin listesini hazırlama ve talep işlemlerini yürütme, bütçelendirmeye yardım gibi hizmetlerden sorumluydu. Temizlik görevlisi ise, sekreterle işbirliği halinde birimin düzeninden, malzemelerin hazır olmasından, yazışmaların iletilmesi ve merkezin temizliğinden sorumluydu. Bu iki destek personeli, verilen hizmetlerin genellikle ilk görülen yüzü ve konuşulan sesi olduklarından, iletişim tonu, sınırlar ve gizlilik konularında uygun tutumda olmalarına özen gösterilirdi.

BÜREM'in ilk birkaç yılında uzmana yardımcı olacak hiçbir personel bulunmadığından, uzmanlar tarafından verilmek durumunda kalınan bu hizmetlerin tam zamanlı sekreter tarafından sağlanmasına Atike Çatav ile başlandı. Arada kısa dönemli görevlendirilenler olsa da bu görev, emekli olana değin uzun yıllar Seda Aydın tarafından titizlikle yürütüldü. BÜREM ortamının özenli bakımı yine uzun süre, emekli olana değin Nefise Saygılı tarafından sağlandı ve kendisinden sonra bu görevi Zübeyde Toprak devraldı. Seda Hanım emekli olmadan önce, gelişime açık olan Zübeyde Hanım'ı sekreterlik işlerini yürütmek üzere hazırlamaya başlamıştı. Kendisi bu konuda başarılı bulunduğundan, dışarıdan yeni bir sekreter atanması yerine Zübeyde Hanım'ın bu görevi devralması talebinde bulunduk. Görevim sonlandırıldığında, BÜREM'e yeni bir sekreter atanmamıştı, ancak bir süre sonra Zübeyde Hanım'ın sekreterlik görevine getirildiğini öğrendim.

Yardımcı Öğrenciler

Gördükleri eğitimin resmi parçası olsun ya da olmasın, stajyer öğrenciler BÜREM'in merkez başkanı ya da tam zamanlı uzmanlarının gözetimi ya da eşgüdümü altında hizmetleri destekleyici çeşitli çalışmalar yaparlardı. Bunlar lisans ve lisansüstü öğrencileri olabilirdi. Yapacakları katkı, eğitim yeterliklerine göre belirlenir ve BÜREM mekânı küçük olduğundan sayıları sınırlı tutulurdu. Eğer yapacakları çalışma, eğitimlerinin resmi bir parçasıysa gözetimlerinden kendi programlarındaki eğitmenleri sorumlu olur, ancak BÜREM uzmanlarının bilgi ve planlaması altında çalışırlardı. Öğrenci çalışmalarının bir kısmı araştırma amaçlı tezler olur, ilgili kurumdan etik onay alınmış olması koşuluyla onlara da izin verilir. Öğrencilerimizden toplanan verilere dayalı araştırmalarını bizlere sunmalarını rica ederdik. Sonuçların tartışılması öğrenci sorunlarına yeni bakış açıları aralayabiliyordu. Gönüllüler gibi öğrencilere de kapımızın açık olmasıyla gördüğümüz katkı arttı. Bir kısmı öğrencilerimize ayrıca hizmet verdi, hatta daha sonra uzman alımı mümkün olduğunda bizlerle çalışmak üzere başvurdu.

Diğer bir kısım öğrenci ise, bir ders projesi ya da bir dönem BÜREM uzmanlarınca, daha sonra bölümde üçüncü merkez başkanınca yürütülen öğrenciden öğrenciye yardıma dayalı akran desteği uygulamaları çerçevesinde çalışan akran rehberlerdi. Tamamı lisans düzeyinde olduklarından, öğrenci hizmetlerine daha çok dolaylı olarak katkıda bulunan merkezi destekleyici çalışmalar yaptılar. Örneğin, broşür ya da kitapçık gibi kaynakların oluşturulmasına, alanyazın taramaya, etkinlik listesi ve bülten hazırlamaya yardım ettiler. BÜREM'in ilk yıllarında yaz aylarında uzmanlarımız gönüllü ya da akran rehberi öğrencilere eğitim verir, akademik yılın başında üniversiteyi tanıma programında bu öğrencilerin yeni öğrencilere verecekleri yerleşke turlarını gözetirlerdi. Rol paylaşımını sağlayan bu iç içe çalışmalarda, öğrencilerle eğitimleri sırasında başlayıp meslektaş olduklarında da sürebilen dinamik ilişkiler kuruluyordu; BÜREM'in yenilenen kuşaklarının farklı yönleriyle tanınması ve güncellenmesi de sağlanıyordu.

Diğer Öğrenci Destek Hizmetleri

Üniversite öğrencilerinin çok yönlü gelişimleri için birçok boyuttaki gereksinimlerinin karşılanması gerekir; akademik, toplumsal, kültürel, sportif, barınma, beslenme, maddi, mesleki, bedensel ve ruhsal sağlık gibi. Kurumsal çapta planlamayla çeşitli birimler işbirliği ve eşgüdüm altında çalışarak bu gereksinimlere karşılık olabilecek çoklu destek hizmetleri sunmakla sorumludur. BÜREM ile ilintisi ya da işbirliği bağlamında üniversitemiz özelinde var olan aşağıdaki kaynaklar bu çeşitliliğe örnek olabilir:

Revir

Öğrencisi olduğum yıllarda üniversitemizde temel sağlık hizmetleri verebilen, çeşitli uzmanlık alanlarından hekimlere ve hemşirelere erişilebilen bir revir vardı. Ulusal düzeyde sağlık modelinin değiştirilmesiyle, üniversitelere hekim ataması yapılamaz oldu. Zaman içinde var olan hekimlerin emekliliğiyle ya da işten ayrılmasıyla revir mekânı çok sınırlı işlevi olan bir birime indirildi. Oysa özellikle yatılı öğrenci barındırdığı halde tıp fakültesinin bulunmadığı üniversitelerde en temel sağlık hizmetlerinin sunulabilir olması gerekir. Öğrencileri her sağlık sorununda üniversite dışı merkezi sağlık hizmetlerine yönlendirmek ne mümkün, ne de verimlidir. Mehmed Özkan döneminde yerleşke içinde aile hekimliği birimi açılması sağlanarak kayıtlı olan üniversite üyelerine ve öğrencilere sağlık hizmeti sunulması, böylece çalışma veriminin de korunması hedeflenmişti. BÜREM mekânının revire yakın tutulmasının bir nedeni acil bir durum yaşayan öğrenciye ilk ya da acil müdahale için eşlik edilmesini mümkün kılmaktı. Psikiyatrlar revirde çalıştığından BÜREM'den yardım alan öğrencilerin önemli bir kısmının ilaç düzenlenmesi için hizmete erişmeleri kolay oluyordu. Revirin işlevi boşaldığı dönemlerde, ciddi klinik sorunlarla başvuran öğrenciler hastaneye başvurmayı reddettikleri zaman, BÜREM uzmanlarının hem yeterli sınırları zorlanıyor hem de verimleri azalıyordu.

Yurtlar

Öğrencilerin barındığı yerleşke içindeki yurtlarda kat sorumlusu ya da sürveyan denen öğrenciler yurdun işleyişinde yurt müdürlerine yardımcı olurlar. BÜREM çeşitli kereler yurt müdürleriyle işbirliği halinde sürveyan seçimlerinde yer alarak ve seçilenlere eğitim vererek özellikle yeni öğrencilerin yurtlarda birlikte yaşama tutumlarını olumlu etkilemek üzere çeşitli çalışmalar yürüttü. Örneğin, oda sözleşmesi, eski ve yeni öğrencilerin tanışması ve kaynaşması için akademik yılbaşında yurt müdürlerinin davetler düzenlemesini teşvik, acil durumlarda neler yapılabileceği konusunda yurt müdürlerinin eğitimi gibi. Kuruluş döneminden başlayarak bir BÜREM uzmanı Yurtlar Komisyonu'nun üyesi olarak görev yapmış, karşılaşılan öğrenci sorunlarının giderilmesi ve sorun önleyici önlemler alınmasına katkıda bulunmuştu.

Burs Ofisi

İlk kurucu komisyonunda görev almış olduğum burs komisyonunun görevleri arasında maddi destek gereksinimi olan öğrencilerin başvurularını alma, öğretim üyelerinin katılımıyla başvuran öğrencilerle teker teker görüşmeler düzenleyerek durumlarını değerlendirme, çeşitli burs kaynakları belirleme, bursları çeşitlendirme (nakit, kitap, yurt, vb.), burs veren kurumla ilintili (mezunlar) ya da kurum dışı kuruluş (vakıflar, dernekler, vb.) ve kişilerin aradığı koşullara uygun öğrenci belirleme ve eşleşme yapma, burs sürecini izleme ve kaynakların doğru dağıtılıp kullanılmasını gözetme vardır. BÜREM başvuruda bulunan öğrencileri bu kaynaklardan haberdar eder, gerekirse öğrencinin izni altında gereksinim durumu hakkında ofisi bilgilendirirdi.

İngilizce Hazırlık Okulu

Üniversiteye yeni kayıt olup İngilizce yeterli sınavında (kuruma ait English Proficiency Exam, TOEFL ya da IELTS gibi merkezi İngilizce sınavlarında) yeterince yüksek puan alamamış öğrenciler İngilizce yeterli düzeylerine göre sınıflandırılarak bir yıl İngilizce öğrenmek üzere öğrenim görme hakkına sahip olurlar. Lise düzeyinde dil eğitimi düzeyi düşükçe bu sınavda başarısız olan öğrencilerin sayısı artmıştır. Yeni öğrencilerin %90'dan fazlası Boğaziçi Üniversitesi'ndeki öğrenimlerine İngilizce Hazırlık Okulu öğrencisi olarak başlarlar. Bu kalabalık öğrenci grubu BÜREM çalışmalarının hizmet öncelendiği grup olagelmıştır, çünkü öğrencilerin üniversitedeki ilk yıllarında aldıkları destek sonraki yıllarını da kolaylaştırabilir. Yeni öğrenciler aileden ayrılma, kendi başına yaşamayı öğrenme, arkadaş ilişkilerini düzenleme, okula ve derslere uyum sağlama, zamanlarını verimli kullanma, ders ve ders dışı etkinlik dengesi kurma gibi birçok konuyla aynı anda başa çıkmak durumundadır. Hazırlık öğrenim sürelerinin sonuna doğru onları bekleyen zorluk düzeyi yüksek bir İngilizce yeterli sınavı olduğundan artan kaygı düzeyleriyle de başa çıkmaya çalışırlar. BÜREM öncesinde, bu gibi konularda öğrencilere destek için birim özelinde psikolojik yardım sunan bir uzman vardı. BÜREM sonrasında, bir süre iki uzmanın birim bünyesinde açık kapı destek hizmeti denenmiş ancak etkili bulunmadığından sürdürülmemiştir. Ancak hazırlık yönetimiyle işbirliği altında öğrencileri destekleyici çeşitli çalışmalar yürütülmüştür. Bunlar arasında, grup çalışmaları, sınıf söyleşileri, hazırlık öğretim elemanlarını destekleyici söyleşiler, deneyimli bir hazırlık öğretim görevlisinin (İngilizce öğretim görevlisi Feride Hekimgil ile başlanmıştı, sonrasındaki uygulamada bağlantımız koptu) İngilizce öğrenme danışmanlığı yapması ve oluşturduğu internet sitesi aracılığıyla kaynak desteği, sınavda başarılı olamayan öğrenciler için yaz okulu açılmasının savunulması, hazırlık ders okumalarına öğrencilerin gelişim alanlarına uygun konu önerilmesi, hazırlık yaşamına ve İngilizce öğrenmeye odaklı kılavuz kitapçıklar geliştirilmesi, hazırlık danışmanlığı sisteminin başlatılması, üniversiteyi tanıma programı çerçevesinde yeni öğrencilere bölümlerinde tanışma amaçlı davetler düzenlenmesi, akran programlarında hazırlık öğrencileriyle eşleşme yapılması, hazırlık öğrencilerinin büyük çoğunluğunun Sarıtepe Yerleşkesinde öğrenim gördüğü dönemde, Gamze Bayraktar, Asena Nur Çiçek ve Melike Kırmızıtaş adlı üç bölüm öğrencimizin önderliğinde yaşam zorluklarını ele alan bir video filminin üretilmesi ve öğrencilerle seyretilerek tartışılması, BÜSÖD adlı ayrı bir danışmanlık birimi kurulması ve ayrı bir psikiyatrin onlara destek için işe alımı sıralanabilir.

Kariyer Merkezi

Mezunlar Ofisi'nin bir uzantısı olarak, 2012 yılında kurulmuş olan bu birim öğrencilerin mesleki gelişimi ve iş yaşamına geçişi kolaylaştırmak üzere özellikle mezunların katkısı altında çeşitli destekleyici çalışmalar yürütür. Hizmet içeriği mesleki özgeçmiş hazırlama, iş görüşmesine hazırlanma, zaman yönetimi seminerleri, kariyer söyleşileri, iş ve staj duyuruları gibi çok disiplinli çalışmaları kapsar. Kurum dışındaki iş dünyası ile öğrencileri tanıştıracak etkinlikler düzenler. Mezunlar Ofisi, Kariyer Merkezi ve Boğaziçi Üniversitesi Mezunlar Derneği (BÜMED) yine öğrencileri gönüllü mezunlarla (mentor) eşleştirerek onlara iş yaşamına yönelimde destekleyici çalışmalar yürütür.

Boğaziçi Üniversitesi Psikoloji Araştırma ve Uygulama Merkezi (BÜPAM)

Psikoloji Bölümü'ne bağlı olarak 1994 yılında kurulmuş olan bir merkezdir. Kurum dışından ve kurum içinden gelen istekleri kaynakları sınırında da olsa karşılamak üzere, yetişkinlere, çiftlere, çocuklara, ergenlere ve ailelere yönelik psikoterapi ve psikolojik danışmanlık hizmetleri, klinik ölçme ve değerlendirme, çalışanlara psikolojik destek programı, grup eğitimleri, seminerler, bilimsel araştırma ve eğitim çalışmalarında bulunmayı amaçlar. Çalışma koşullarının sınırı nedeniyle daha çok bölümdeki klinik psikoloji öğrencilerinin uygulamalı deneyimlerini geliştirmede yararlanılan bir birim haline dönüşmüştür. Zaman içinde giderek azalan sayıda da olsa, BÜREM klinik düzeyde ve yakın gözetim altında hizmete gereksinim duyan öğrencileri BÜPAM'a yönlendirmiştir.

Cinsel Tacizi Önleme Komisyonu (CİTÖK)

Bu komisyon, öğrencilerin ilişkilerindeki cinsiyetle ilgili sınır aşmaları ya da tacizle ilgili şikayetlerinin karşılık bulması için 2012 yılında başlatılmış, çok disiplinli yaklaşımı olan gizliliğe dayalı olarak çalışan bir oluşumdur. Komisyonun tek başına işlevi çok sınırlıdır, hizmetlerinin birim sorumlusu ayrı bir uzmanla sağlaması üzerine planlanmıştır. BÜREM bu komisyonun kurucu ve kalıcı üyesi olarak CİTÖK'te önemli rol oynamıştır. Komisyondaki uzmanımız birim sorumlusunun kendisine acil olarak yönlendirdiği öğrencileri bekleme listesine dahil etmeden randevu vererek destek olmuş, akademik ve yönetsel personele farkındalık kazandırma amaçlı

çeşitli eğitsel çalışmalarda bulunmuş ve CİTÖK'ün üyesi olduğu Cinsel Saldırıya Karşı İşbirliği ve İletişim Ağı (CTS) çalıştaylarına katılarak sunumlar yapmıştır.

Birime yardım için başvuran mağdurlar yalnızca bu alana özel, bilgilendirme ya da hukuki/cezai süreçlere başvurmayı seçmekle yetinebilir. Yapılan bilgilendirme sonucunda dilerlerse ayrıca kendi iyilik durumlarına destek için BÜREM hizmetlerine başvurabilirler. Ancak cinsel taciz mağdurunun ilk görüşeceği uzmanın psikolojik danışman ya da klinik psikolog olması gerekmez, ancak bu uzmanın taciz konularında eğitilmiş ve deneyimli biri olması gerekir. Deneyimsiz bir uzmana yönlendirilen mağdur, sorundan kendisinin sorumlu tutulduğu algısına kapılabilir ve yarar yerine zarar görebilir. Uzman, kişilere psikolojik yardım kaynakları hakkında bilgi verir, başvurup başvurmayacakları kendi iradelerine bağlıdır. Okullarda yaygın olabilen tacizde bulunan öğrenciyi disiplin ya da hukuki cezadan korumak amacıyla onu psikolojik yardıma ya da rehberliğe yönlendirme eğilimi doğru bir yaklaşım değildir. Kişinin kendisinin değişim isteğiyle yardıma başvurması gerekir. Ceza gerektiren bir davranışta bulunmuş ve cezai ehliyeti olan kişilerin davranışlarının sonucu olan yaptırıma tâbi tutulmaları gerekir. Aksi durum hem adil olmaz, hem de dayatılan “yardım” bir tür ceza ya da cezadan kaçış yolu olarak algılanacağından etkili olmaz. Cezai sistemlerde var olan hukuksal düzenlemeye dayalı olarak toplumsal hizmetin bir uzantısı olarak faillerin değişimleri umuduyla zorunlu eğitimlere tabi tutulabilirler. Bu eğitimin onlara psikolojik katkıları da olabilir; ancak bunlar, gönüllü olarak alınabilen psikolojik yardımdan ayrı tutulmalıdır.

CİTÖK çalışmaları ancak alanla ilgili ayrı bir personel tarafından etkin olarak yürütülebileceğinden, 2016 yılında bu birimde çalışmak üzere sosyoloji ve toplumsal cinsiyet konularında bir uzman (Cemre Baytok) görevlendirilmişti. Cemre Hanım yalnızca öğrencilerle görüşme ve yönlendirme yapmakla kalmıyor, aynı zamanda verileri değerlendirip gereksinimler konusunda yönetimi bilgilendiriyor ve öğrencilere cinsel tacizle ilgili sorunlarında destekleyici hizmet ve önleyici eğitimler veriyordu. Kendisi sözleşmesi yenilenmediğinden 2021 yılında görevinden ayrılmak zorunda kaldı.

Görme Engelliler Teknoloji ve Eğitim Laboratuvarı (GETEM) ve Engelli Öğrenci Danışmanlığı

Bu hizmetler görme engelli öğrencilere destek olma amacıyla 2006 yılında kurulmuş olup, üniversite bileşenlerinin katkılarıyla Türkiye'deki tüm engelli bireylere ücretsiz dijital (sesli) kütüphane hizmetleri sunarak bilgiye erişimlerini kolaylaştırmayı amaçlar. Görme engelli bireylerin bağımsız olarak yerleşkede yönelimlerini, akademik materyallerinin ve değerlendirme yöntemlerinin uyarlanması, yerleşke yaşamına eşitlikçi ve tam katılımları yolundaki engellerin kaldırılmasını ve hizmetleri hakkında verilen kararlara katılımlarının sağlanmasını amaçlar. Bu birimde, kendisi de görme engelli olan Engin Yılmaz uzun yıllar hizmet vermiştir. Kendisi Psikoloji ve PDR çift anadal programında lisans, Yetişkin Eğitimi programında uzmanlık ve doktora mezunumuzdur. Eğitim Bilimleri Bölümü'nde lisans düzeyinde engellilikle ilgili konuda seçmeli bir ders vermektedir. Personelinin uzmanlığı BÜREM ve GETEM'in öğrencileri gereksinimlerinin değerlendirilmesi doğrultusunda birbirine yönlendirilmesini kolaylaştırmıştır.

Akademik Danışmanlar

Akademik birimlerde lisans ve sonrası tüm öğrencilerin akademik danışmanları vardır. Akademik danışmanlar öğrencilere yalnızca kayıt ve mezuniyet süreçlerinde değil, tüm öğrenimleri boyunca gerek duydukları akademik, mesleki ve toplumsal konularda destek olmaya çalışır, gelişimlerini izler, teşvik eder ve kılavuzluk yapar. BÜREM akademik danışmanlara yönlendirme yapabilmeleri için hizmetlerini tanıtmış ve acil durumlarda neler yapılabileceği hakkında destek olmaya çalışmıştır.

Uluslararası Öğrenciler Ofisi

ERASMUS ve diğer değişim programlarının yaygınlaşmasıyla yurt dışına giden ve yurdumuza gelen öğrenciler için başvuru, kabul, yerleşme ve kaynaşma süreçlerinde destek sağlamak üzere kurulmuş bir birimdir. Bölümler bu konuda bilgilendirme, izleme ve işlem sorumluluğunu yürütmek üzere ayrı bir akademik danışman görevlendirebilirler. Tüm BÜREM hizmetleri yabancı öğrencilere açık tutulmuştur, ayrıca yerli ve uluslararası öğrencilerin eşleştirilerek kaynaşma çalışmaları teşvik edilmiştir.

Öğrenci Kulüpleri

Öğrencilerin ilgi alanlarına göre bireysel ve toplu etkinlikler düzenleyebilecekleri 40'tan fazla kulüp bulunmaktadır. Çok yönlü gelişimleri ve toplumsal sorumluluk/gönüllülük deneyimi için öğrenciler kulüp

etkinliklerine katılmaya özendirilir. Ayrıca BÜREM özellikle yeni planlanan konu odaklı etkinliklerde ilgili öğrenci kulüplerinin temsilcilerine danışmış ve çeşitli kulüplerle işbirliği yapmıştır.

Diğer İşbirlikleri

BÜREM tam zamanlı uzmanlarının yetkinliği sınırlarında, doğrudan kurum içi öğrenci hizmetlerinin yanı sıra, dolaylı olarak öğrenciye yararı olabilen başka çalışmalara da katkıda bulunmuştur. Örneğin, valilikçe ya da ulusal düzeyde kurulmuş olan bağımlılıklarla/uyuşturucu maddelerle mücadele amaçlı komisyon ve benzeri çalışmalarda görev yaparak eğitsel malzeme ve programların geliştirilmesine destek sağlanmıştır. Ayrıca kurum içinde ancak kendi sınırları dışında, çeşitli değerlendirmelerde bulunmak durumunda olan üniversite yönetiminin ya da disiplin komisyonlarının, personel alım görüşmelerinin ve etik komisyonlarının daveti üzerine, oy kullanmaksızın konuyla ilgili uzman görüşü vermek; üniversiteyi tanıma programında ve akademik dönem başlangıçlarında BÜREM broşürlerinin kapsadığı konularda seminerler hazırlamak; ruhsal sıkıntıları ayırıştırma ve kriz anında yapılabilecekler hakkında seminerler düzenlemek; ve personel ve güvenlik görevlileri için iletişim becerileri eğitimleri yürütmek gibi çalışmalar yapmıştır.

Yukarıda sıralanan öğrenci hizmet kaynaklarının çalışmalarının etkileşim halinde planlanıp yürütülmesi amacıyla BÜREM Öğrenci İşleri Dekanlığı'nın önderliğinde en azından yılda bir kez yapılmak üzere öğrenci hizmet birimleri toplantılarını başlatmıştır. Herhangi bir sorun ya da acil gündem olmaksızın, tanıma ve bilgilendirme amacıyla proaktif olarak, yani ortaya çıkması olası sorunları önlemek üzere bu toplantılar birkaç yıl düzenlenmiştir. Kurumsal bütünlük için çok değerli olan bu eşgüdüm, kurumsallaşamamış olsa da yapılabildiği dönemlerde sorunlara ilişkin farkındalığı artırarak öğrenci hizmetlerinin doğru yönlendirilmesine katkı sağlamış ve işbirliklerini kolaylaştırıcı olmuştur.

Öne Çıkan Katkıları

Yukarıda anlatılan çalışmaların etkinlikle yürütülmesi, özellikle uzman sayısının, psikiyatrik desteğin ve yardımcı personelin eksik olduğu sıralarda oldukça zorlayıcı olmuşsa da, mesleki nitelik ve ilkelerden ödün vermeden ciddiyetle çalışmayı sürdürme çabası korunmuştur. BÜREM ülkemizdeki üniversiteler arasında ilk kurulan merkezlerdendir. Birçok meslektaşımız, çalıştıkları üniversitelerde benzeri birimlerin kurulması aşamasında desteğimizi istemiş; bazıları da ziyaretimize gelmiştir. Bu ziyaretlere uluslararası bir örnek, mezunumuz Ali Riza Arenli'nin kılavuzluğunda Kosova'daki Prishtina Üniversitesi olmuştur.

Yukarıda özetlenen çalışmalara ek olarak, aşağıda sıralanan konular özel olarak anılmayı hak etmektedir.

Öğrenciye Değer ve Saygı

BÜREM'de öğrenciye karşı sorumluluk ve hizmet konusunda ortak bir bilinç gelişmişti. Merkez öğrencilerindi, onlara üst değer verilir, gelişimleri için çaba gösterilir ve mağduriyetleri önlenmeye çalışılırdı. Psikolojik danışmanlığın eşitlikçi anlayışında, danışman en ciddi klinik yardım gerektiren durumlarda dahi danışana üstten bakan uzman tutumundan kaçınırdı. Bu tutumun hizmetlerimize yansıdığını gözlemledim. Öğretim üyesi rolümde de her zaman öğrencileri üniversitenin varoluş nedeni olarak gördüm; tüm yapılanma onların iyilik durumuna katkı sağlayacak şekilde şekillenmelidir. Bu yaklaşım mesleğimizin ruhundaki hak savunuculuğu görevine temel oluşturmali ve tüm hizmetlerimize yansıtılmalıdır.

Uzmanların Çalışma Yaklaşımı

BÜREM uzmanları almış oldukları eğitimin ve kendi kişisel özelliklerinin etkisiyle farklı mesleki yaklaşımları benimsemiş olabiliyorlardı; insancıl, bilişsel, davranışçı, dinamik, çözümleyici gibi. İzleyecekleri yönelimde doğal olarak, bütünüyle serbestlik vardı, ancak eğitim kurumlarında psikolojik yardım kısa dönemde ve odaklı çalışmayı gerektiriyordu. BÜREM bireysel terapi merkezi olamazdı. Öte yandan, çoğu durumda uzun süreli destek, hem öğrenci için daha verimli olabiliyor, hem de uzmana daha fazla doyum sağlıyordu. Uzmanlar için bu zorlu ikilemin çözümünde zaman içinde çeşitli yöntemler denendi. Kaynak dağılımında hakkaniyetli olmaya, farklı yaklaşımlarla öğrenciye destek olmaya çalışıldı. Örneğin, acil durumlar dışında, öğrencilik boyunca alınabilecek bireysel görüşme oturumu (seans) sayısı sınırlandırıldı. Daha derinlikli yardımda uzmanlığı olanların (örneğin, Duygu Müderrisoğlu) koçluk gibi daha yapılandırılmış sınırlarda yardım sunmasına yer açıldı. Uzun süreli terapidenden yararlanabilecek öğrenciler için BÜREM'e indirimli kontenjanlar açıldı. Özel merkezlerin ücretlerini karşılayabilecek olanlar oralara yönlendirildi.

Üniversite Danışmanlığını Uzmanlık Alanı Olarak Benimseme

Gerek üniversitelerdeki psikolojik yardım uzmanlarına özel uzman kadrosu tanınmaması, gerekse de psikolojik yardım üzerine eğitim programları (rehberlik ve psikolojik danışma, klinik psikoloji ve psikiyatri) olan üniversitelerin öğrencilerini gözetim altında yetiştirebilecekleri uygulamalı ortama duydukları gerek nedeniyle, bazı kurumlarda öğrenci hizmetleri ağırlıklı olarak uzmanlık ya da doktora öğrencilerince yürütülmekteydi. Bir başka eğilim ise, öğrencilerin mezun olduktan sonra bir süre güvenli ortamda çalışıp deneyim kazanması ve başka konumlara geçmek üzere ayrılmalarıydı. Oysa, üniversite danışmanlığı aslında özgün özellikleri olan gençlik grubuyla (yüksek zihinsel düzey ve yaşam beklentisine karşın yetişkinliğe geçişte ve sorumluluk almada bocalamalar, çeşitli yaşam deneyimlerini yaşantılamama isteğiyle risk alma ve yetkeye karşı çıkma eğilimi gibi) çalışmaya uyumlanma ve adanmışlık, onlarla birlikte değişime açıklık, okul ortamının gerektirdiği çoklu rolleri taşıma esnekliği ve akademik takvime göre yaşamını ayarlamayı, sınırlı yükselme olanağı ve geliri kabulü, fiziksel olarak durağan ve kapalı mekanda uzun süre çalışmayı gerektirir. Uzmanın verimi kuruma ve bu koşullarda çalışmaya alışması sonrası artabilir, bu nedenle, onun etkili olacak düzeyde deneyim kazanmasının ardından ayrılması, merkez için ciddi kayıp anlamına gelir. Ayrıca, uzman ekibinin kısa sürede sıklıkla değişmesi hem ekip ruhunu, hem de kurumsal kimliğin sürekliliğini zedeleyebilir. Bu nedenle, bazı kayıpların yaşanması engellenemediyse de, BÜREM'e uzman alımında bu ortamda çalışmaya uzun süreli ya da kalıcı yatırım yapan adaylara öncelik verilmeye çalışıldı.

Kendini Geliştirme

Uygulamalı alanlara, özellikle psikolojik yardım mesleklerine uzmanlık derecesi olmadan girilmemesi gerektiği koşulunu benimsemiş olduğumuzdan Ayşe Soysal döneminde revire istenmiş olan psikolog kadrosu ilanına uzmanlık koşulu konulmadığını öğrenmek bizleri üzmüştü. Ancak neyse ki diğer koşulları karşılayarak işe alınan ancak uzmanlık derecesi olmayan yeni meslektaşlarımız eğitimlerini sürdürmeye karar verdiler ve uzmanlık eğitimlerini tamamlayana kadar öğrencilere yardımlarını dolaylı hizmetlerle sınırladılar. BÜREM gözetmen desteği için nitelikli meslektaş ağlarından değerli yardımlar gördü. Aynı şekilde, uzman arkadaşlarımız mesleki bilgilerini canlı tutup yenilemek üzere sürekli eğitim çalışmalarına, seminerlere ve işliklere katılmaya çaba gösterdiler. Zaman zaman üniversite yönetimleri buna kaynak ayırarak destek verdi. Bu maddi desteğin uzmanların moral ve adanmışlığını olumlu etkileyerek iş verimini artırdığını gözlemledim.

Gönüllü Ağı ve Mezun Desteği

Boğaziçi Üniversitesi kimliğinin önemli bir özelliğinin mezunlarının kuruma bağlılığı ve borç hissi olduğunu deneyimledim. Birçok psikolojik danışma ve klinik psikoloji mezunu ve BÜREM'in hizmetlerinin yararını gözlemlemiş diğer meslektaşlarımız öğrencilerimize destek vermeye istekli oldular. Bazıları doğrudan merkez mekânında, çoğunluğu kendi çalışma mekânlarında, son yıllarda da daha çok çevrimiçi olarak, karşılıksız ya da oldukça indirimli bir ücret karşılığında öğrencilerimize bireysel görüşme yoluyla destek verdiler. Bu uzmanlar öğrenci profiline aşina olduklarından, sağladıkları yardım hastane ya da herhangi bir özel merkeze ("outsourcing" olarak bilinen "dışarı yönlendirme") göndermeye göre daha etkili olabiliyordu. Bu gönüllü destek ağının tam zamanlı uzmanların morallerine de katkısı olduğunu gözlemledim.

Kaynak Geliştirme

Stajyer ya da gönüllü öğrencilerin desteğiyle öğrencilerin gelişimlerini destekleyici çok çeşitli konularda broşürler, kılavuzlar ve el kitapçıkları hazırlanır, içerikleri belirli aralıklarla güncellenirdi. Bunlar yerleşkenin öğrencilerin rahatça görebileceği çeşitli yerlerindeki ve merkezdeki BÜREM panolarında sergilenir ve serbestçe alabilecekleri sayılarda bırakılırdı. İnternet hizmetleri yaygınlaştığında içerikleri BÜREM'in sitesinden uzaktan erişilebilir oldu.

Çalışmaları Raporlama

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) ya da üniversite yönetiminin henüz çalışma raporu istemediği zamanlardan beri BÜREM'in daha ilk kuruluşunda başlattığı, yaptığı çalışmaları yıllık raporla özetleme geleneği vardı. Başlangıçta, oldukça ayrıntılı uzunca raporlar hazırlanırdı. Çalışmaların artmasıyla görsel olarak kolay izlenebilen daha özlü raporlama biçimi benimsenir oldu. Tüm raporlar, rektörlüğe sunulur ve oluşturulan internet sitesinde kamuya paylaşıldı. Bir süre sonra resmi kanallar rapor ister oldu. Mesleğimizin hesap verebilirlik ilkesine dayalı bu raporlar hem kendimizi ve merkezin çalışmalarını değerlendirme, hem de geleceği planlama açısından çok

değerlidir. Rapor hazırlaması zaman alır, düzenli dosyalama, kayıt tutma ve titizlik gerektirir, ancak bunlar gösterilen emeği hak eden arşiv değeri taşıyan önemli belgelerdir.

Grup Çalışmaları

BÜREM hizmetleri açısından psikolojik danışma ve psikoloji programları mezunları arasındaki farklardan biri psikolojik danışma programlarında hem lisans hem lisansüstü düzeyinde grup danışmanlığı dersleri ve staj uygulaması olmasıdır. Ayrıca lisans programlarında danışmanlık öğrencileri program geliştirme ve değerlendirme eğitimi alırlar. Eğer grupla psikolojik yardım konusunda mezuniyet sonrası eğitimlere katılmadıysa, klinik psikoloji mezunlarının ağırlıklı deneyimi bire bir psikolojik yardımla sınırlı kalır. Oysa çok sayıda danışanın olduğu ortamlarda grup çalışmaları büyük önem taşır. Öte yandan, öğrenciler grup çalışmalarına bireysel danışmaya olduğu kadar aşına değildir, gizlilik nedeniyle başvuruda çekince gösterebilir ve başvuru için yönlendirilmeleri gerekebilir, ancak katıldıklarında içinde bulundukları gelişim dönemlerinden dolayı gruplardan çok yarar görürler. BÜREM, kaynakları yetebildiği kadarıyla grup çalışmalarını ihmal etmemeye çalışmış, fazla sayıda acil bireysel yardım başvurusu olduğunda yeterince grup çalışması sunamamış olmanın sıkıntısını duymuş ve kısmi zamanlı/gönüllü uzmanların özellikle grup çalışması açmasını teşvik etmiştir. BÜREM yalnızca öğrenciler için yapılandırılmış ya da açık uçlu grup çalışmaları değil, aynı zamanda üniversite içindeki kriz durumlarında etkilenen tüm üniversite paydaşlarına açık “debriefing” (grup ortamındaki paylaşım ve bilgilendirme) gibi destekleyici grup çalışmaları yürütmüş ve doğal afet ve toplumsal travmatik olayların hemen ardından travma destek grupları oluşturmuştur.

Akran Desteği

BÜREM uzmanlarından Derya İncoğlu (Şayan), üniversiteyi tanıma programının düzenlenmesi için yazın yapılan ön çalışmalarda gönüllü öğrencileri yerleşke turuna hazırlarken, onların ofis masasında duran akran danışmanlığı/yardımları kitabını görüp böyle bir projeye katılma isteği belirtmeleri üzerine 1998 yılında akran danışmanlığı eğitimlerini başlatmıştı. Tüm üniversiteye yapılan duyurularla öğrenciler gönüllü akran danışmanı olmaya davet edildiler, başvuranlar birer başvuru formu doldurdular, Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri (MMPI) ve bireysel görüşme yoluyla değerlendirilip seçildiler, 15 hafta boyu sabahları toplam 30 saatlik (değerler, öz-farkındalık, kabul, iletişim, ekip çalışması, etik ilkeler, vb konularında) uygulamalı bir psikoeğitim grubuna katıldılar, eğitim sonunda katılım belgesi alarak akran danışman adayları oldular, yapılan kayıttan ve canlı gösterimlerde etkili bulunanlar akran danışman oldular. Mezun olana kadar haftada beş saat çalışma ile bu çalışma süresi boyunca bireysel ve grup halinde gözetime katılma koşulları vardı. Çalışmaları, üniversiteyi tanıma programında görev yapma, BÜREM’i ve akran çalışmalarını tanıtmaya, seminer gibi çalışmalar düzenleme, grup halinde ve bireysel olarak diğer öğrencilere rehberlik yapmayı kapsamıştı. Bu şekilde dört akran danışman kuşağında toplam 54 öğrenci seçildi, 52’si katılım belgesi, 40’ı sertifika hakkı kazandı. Eğitim ve gözetimlerin eş zamanlı olması, BÜREM’deki doğrudan hizmet görevlerinin yükü nedeniyle 2003 yılından sonra yeni kuşak öğrenci eğitilmedi ve program akran öğrencilerin mezuniyetiyle 2005 yılında sonlandırıldı.

Akran destek çalışmasının öğrencilerde yarattığı coşkuyu izlediğimden, araştırma izni aldığım yıl bu programın değerlendirme araştırmasını yürüttüm ve son derece olumlu sonuçlarını gördüm. En azından bölüm çapında öğrenciden öğrenciye yardım anlayışının sürebilmesi için onu akran rehberliği ve bölüm akranlığı biçimlerinde yapılandırdım. Bölümde kredili ancak Geçme-Kaldı ile değerlendirilen toplumsal gönüllülük/katkı grubundan seçmeli iki ardıl akran rehberliği dersi tanımladım. İlki uygulamalı eğitim, ikincisi diğer öğrencilere gözetim altında yardım çalışmaları yürütmeyi kapsıyordu. Çalışmalarda ana odağımız hazırlık öğrencilerine okula alışmalarında destekti. Bu yönelimle 2008-2017 yılları arasında 10 akran kuşağı ve sayısı 100’ü aşkın akran rehber yetişti. Akran yardımı hizmetleri, süreklilikle geleneğe dönüşebiliyordu. Bu da, iki ayrı kuşağa eş zamanlı olarak eğitim ve gözetim sağlanmasıyla mümkündü. Ayrıca verim açısından grupların mezuniyetlerine kadar çalışmayı sürdürmeleri gerekiyordu. Akran derslerini her dönem açmak bölümdeki zorunlu ders yüküme ek ders vermek demekti. Bu da oldukça fazla zaman ve emek ayırmak demekti. Öte yandan, her geçen yıl daha fazla sayıda öğrenci bu derslere ilgi gösteriyordu. Zaman içinde oldukça yoruldum. Başka bir öğretim üyesi meslektaşım bu dersleri açma girişiminde bulunmadı; dolayısıyla derslerin sürdürülebilirliği kalmadı. Aynı kuşakla süreli olan dersleri sonlandırdım. Ancak yıllar boyu öğrenciler arasında akran yardımı duyulmuş ve çok benimsenmişti, özellikle kendisi akran yardımı görmüş bölüm öğrencilerinin isteğiyle, yalnızca uygulamalı seçmeli proje dersi olarak sınırlı sayıda öğrenci kabulüyle bu geleneği sürdürmekteyim. Emekli olana değin de bırakabileceğim gibi görünmüyor.

Ruh Sağlığı Görev Gücü

Yukarıda bağlamını açıklamış olduğum gibi, BÜREM'in 2013 çalışma raporunda (Boğaziçi Üniversitesi, 2015, s. 132) belirtilen, öğrencilerin klinik düzeyde sorunlarında artış olduğu bulgusuna dayanarak o dönemin rektörü Gülay Barbarosoğlu, rektör danışmanı olan Fatoş Erkman'ın başkanlığında, BÜREM'den ben ve tam zamanlı uzman Jale Karaçengel, okul psikiyatrisi Serap Çakıcı, Klinik Psikoloji Programı'ndan Serra Müderrisoğlu ve PDR Programı'ndan Z. Hande Sart'tan oluşan bir görev gücü komisyonu kurdu. PDR Programı'nda yüksek lisans öğrencisi olan Akın Cihan ve Yasemin Çetingöz bu komisyonda asistan olarak görev aldılar. Amaç, öğrencilerde hangi sorunların daha yaygın olduğunu belirlemektir. İlk adım, klinik psikolog Sinem Şahin'in farklı birimleri temsilen akademik, yönetsel personel ve öğrencilerle ayrı ayrı yürüttüğü odak grupları oldu. Daha sonra, öğrencilere elektronik yoldan iletilen, üç bölümlü (demografik bilgi, intihar gibi acil durumlarla ilintili sorular ve sorun alanlarını belirleyici) bir tarama formu oluşturuldu. Sorun alanları anketi Amerikan üniversitelerinde aynı amaçla kullanılan ulusal değerlendirme formunu temel almıştı. Genel öğrenci nüfusunun yaklaşık %14'ü olan 2207 öğrenciden toplanan verilerin gösterdiği bulgular, görev gücü başkanınca rektörlüğe sunuldu (Erkman vd., 2014, yayımlanmamış rapor, kişisel iletişim). Üniversite yönetiminin Sarıtepe Yerleşkesi'nde ayrı birime (BÜSÖD) ve psikiyatrisi kendi bütçesinden kaynak ayırma kararı böylece alındı. Görev gücünün asistanlarından Akın Cihan, danışmanlığıyla yürüttüğü uzmanlık tezinde nicel verileri yeni topladığımız verilerle kıyaslamak üzere özetleyerek erişilebilir kıldı (Cihan, 2019). Genel öğrenci profilini tanımlama açısından bu değerli bir katkıydı.

Üniversite Psikolojik Danışmanlığı Sempozyumları

Lisans ve yüksek lisans mezunumuz Pelin Atasoy, Koç Üniversitesi'nde çalıştığı dönemde üniversite danışmanlarını bir araya getirme girişiminde bulunup 2006 yılında ilk sempozyumu düzenlemişti. BÜREM olarak, halen süren bu sempozyumlara ve oluşturulmuş olan iletişim ağına katıldık. Aynı oluşumun devamı olarak, 20-21 Mayıs 2021 tarihlerinin gün ve akşam saatlerinde uzaktan psikolojik danışma temalı uluslararası (davetle katılan 12 uluslararası meslektaş) katılımlı 10. Üniversite Psikolojik Danışmanlığı Sempozyumu'nun düzenlenmesinde Eğitim Bilimleri Bölümü ile işbirliği yaptık. Ayrıca uzmanlarımız kendi çalışmalarını sundu. Bu etkinliğin uluslararası konuklarının davetinde mezunumuz ve bölüm öğretim üyesi meslektaşım Gizem Toska büyük emek verdi. Sempozyumun COVID-19 pandemisi sırasında çevrimiçi yapılmasının sağladığı kolaylıkla, oturumların kaydı alındı. Gözetimimde çalışan iki proje öğrencisi (Yusuf Mert Bal ve Beyza Şişmanoğlu) tarafından hazırlanmış internet sayfasında bu kayıtlar paylaşıldı. Türkçe ve İngilizce dillerinde panel ve bildiriler aracılığıyla edinilmiş zengin birikim böylece kamuoyuna açılmış oldu. BÜREM olarak daha sonra bu kaynağın veri tabanını paylaşma açık tutulmasını Rektörlükten rica ederek üniversitenin bilişim merkezine teslim ettik. Etkinliğe 15'i uluslararası, 19'u ulusal (21 devlet, 13 özel) olmak üzere 34 üniversite, 52 sunum, 85 (68 ulusal, 17 uluslararası) toplam 85 meslektaş etkin olarak katılmıştı. Bu etkinliğin BÜREM için önemli bir özelliği de, sınırlı kaynaklarımıza karşın, hizmetlerimizin yurt dışındaki birimlere benzer konumda ve benzer sınır ve sorunlar altında çalışmakta olduğumuzu göstermesiydi.

Kongrelere Etkin Katılım

BÜREM yönetiminde olduğum dönemde uzmanlarımızın bazılarıyla topladığımız araştırma verilerine dayalı olarak ulusal düzeyde yapılan psikolojik danışma ve rehberlik ile psikoloji kongrelerinde sunumlarda bulunduk. Ayrıca 8-11 Eylül 2013 tarihlerinde, ilk kez dünya çapında kongre düzenleyen Uluslararası Psikolojik Danışma Derneği (IAC, International Association for Counseling) ile ortaklık halinde başkanlığını üstlendiğim 12. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi'ni birleştirerek üniversitemizin ev sahipliği yaptığı Türkçe ve İngilizce olarak eş zamanlı yürütülen uluslararası kongrenin düzenlenmesinde BÜREM uzmanları Eğitim Bilimleri Bölümü'nün yanında görev aldı. Psikolojik danışmada teknoloji kullanımı temalı bu kongre uzmanlarımızı uygulamalarda giderek daha fazla yer kaplayan uzaktan hizmet sunma biçimlerine hazırlamaya başlamada öncü oldu.

Çevrimiçi Hizmete Uyum

Meslek etiğinin oldukça bağlayıcı olduğu psikolojik yardımda, yakın zamanlara kadar uzmanlar hizmetlerinde danışanlarına teknoloji aracılığıyla uzaktan değil, aynı odada fiziksel yakınlıkta olmayı seçme eğilimi göstermekteydiler. Bu, hem danışanın güvenine temel olan gizliliği korumayı kolaylaştırıyor, hem yüz yüze etkileşim sürecini yoğunlaştırıyor, hem de randevuya gelmede ve mekânda sırasını beklemede geçen zaman danışanı sürece ısındırıyor ve danışmanın odası iyileşmeyi olumlu etkileyen güvenli bir ortam sağlıyordu. Ancak COVID-19 bir anda uzaktan/çevrimiçi çalışmayı zorunlu kıldı. Özellikle daha önce hizmetlerinde teknoloji

kullanmış ve altyapısı buna uygun olan uzmanlarımız yeni duruma oldukça çabuk alıştı, hatta tercih etti. Bazı uzmanlarımız ise bu yola pek ısınamadılar, zorlandılar, mesleki doyumları azaldı ve bir an önce odaya dönmeyi istediler. Bazıları ise her iki yola da uyum sağladığını deneyimledi. Bölüm öğretim üyesi Gizem Toska pandemi süresince, derslerindeki uzmanlık öğrencilerinin de katkısıyla gönüllü olarak, öğrenciler için çevrimiçi ortamda düzenli olarak dönem boyu süren gerginlikle başa çıkmada gevşeme ve rahatlatma deneyimi sağlayan grup çalışmaları yürüttü. Onlara BÜREM uzmanları da katıldı ve deneyim kazandı. Böylece hem bireysel hem de grupla psikolojik yardım çevrimiçi ortamına taşınmış oldu. BÜREM olarak çalışma yolunu belirlemede uzmanların kendi seçimlerine esneklik göstermeye çalıştıkça da yüz yüze hizmete dönme zamanı geldiğinde ayrılmaya karar verenler oldu. Ancak öğrenciye ve uzmana hizmetlerin hangi kanalda olmasını istediklerine karar verme seçeneğinin tanınması ve uzmanlarımızın uzaktan hizmete uyumu son derece olumlu deneyimlerdi.

Sınırlar ve Öneriler

BÜREM öğrencilere destek için bazıları yukarıda özetlemeye çalıştığım birçok hizmet sundu. Onların çoğu taraflarca benimsendi ve sürdürüldü. Ancak genellikle kaynakların sınırlı olmasından dolayı bazı hizmetler ya sürdürülemedi ya da yalnızca plan olarak kaldı ve hayata geçirilemedi. Gelecekteki uygulamalarda hizmetlerin ilerletilebilmesi için gelişmesi gereken başlıca konular arasında şunlar sıralanabilir:

Uzman Sayısı

Nicelik olarak, üniversite danışmanlığında etkin hizmet için yaklaşık olarak en fazla 1000, ideal olarak ise 500 öğrenciye en az bir uzman oranı uygundur. Ancak ilk 30 yıllık geçmişinde BÜREM’de en fazla 7 uzman çalıştırılabilmiştir; bu rakam aranan sayının yarısı dahi değildir.

Uzman Kadrosu

YÖK, Mediko-Sosyal Sağlık, Kültür ve Spor İşleri Dairesi Uygulama Yönetmeliği ile üniversiteleri öğrencilerin ruhsal ve bedensel sağlığını korumakla, uygun hizmetler sunmakla ve gerekli uzmanları sağlamakla yükümlü tutmuştur (1984). Bu yönetmeliğin 14. Maddesindeki psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri tanımı oldukça kapsamlıdır ve 20. Maddede, yönetmelik hükümlerini yürütme görevi YÖK Başkanı’na verilmiştir. Üniversite psikolojik danışmanlık merkezlerinin yarı-akademik nitelikteki uzmanlık derecesine sahip personeline en uygun iş konumu uzman kadrosudur, ancak yükümlü tutulan bu hizmetler için üniversitelere uzman kadrosu tanınmamaktadır. Dolayısıyla üniversite yönetimleri ellerindeki sınırlı sayıdaki uzman kadrolarını öğrenci rehberlik ve psikolojik danışma merkezlerine ayırmakta güçlük çekmekte, işe alımda farklı konumlar arayışına girmek zorunda kalmaktadırlar. Nitekim geride kalan 30 yılda BÜREM uzmanlarının büyük bölümü üniversite yönetimlerinin ayırabildiği farklı kadrolarda çalışmak durumunda kalmıştır: öğretim görevlisi, uzman, okutman, araştırma görevlisi, psikolog ve sözleşmeli personel. Oysa uzman dışındaki kadrolar aslında psikolojik danışmanın iş tanımına uygun değildir ve farklı kadrolarda çalışma, uzmanlar arasında gelir, yükselme ve benzeri sosyal haklarda farklılıklara yol açarak hakkaniyet ve işyeri barışı açısından sakıncalar doğurmaktadır. Örneğin, revire istenmiş olan psikolog kadrosunun derecesi düşüktür ve uzmanlık önkoşulu yoktur. Ayrıca bu kadroya psikolojik danışma mezunları atanamadığından, merkezde gerekli uzman çeşitliliğine karşılık verememektedir.

İş Hakları

Çalışma hakları açısından, yarı-akademik içerikte hizmet sunmak durumunda oldukları halde uzmanlara kendilerini geliştirmeleri için akademik personele tanınan türde (görevlendirilme, meslek içi gelişim ve lojmanda barınma gibi destekler) hakların sağlanmasında engeller vardır. Bu da hem iş verimini, hem de ekibin moralini olumsuz etkilemektedir. Kurumumuz özelinde memuriyet haklarını korumada üniversite yönetimleri genellikle destekleyici olmuştur da, bu konu yöneticinin kararına bırakılmıştır. Örneğin, BÜREM iki deneyimli uzmanı özelinde kayıp yaşamıştır; Harvard Üniversitesi’nden bir yıllığına eğitim yanı sıra çalışma daveti almış olan Deniz Yücel’e talep ettiği ücretsiz izin verilmeyip istifası istenmiştir. Benzer şekilde, lojmanda kalmakta olan Derya İnceoğlu’nun lojmanı boşaltması istenmiştir. Oysa alacağı meslek-içi eğitimle aramıza dönecek uzmanımızın bize olan katkısı artabilecek ve yerleşke lojmanında kalan uzmanımız mesai saatleri dışındaki öğrenci krizlerinin çözümüne katkıda bulunmayı sürdürebilecekti. Bu yöndeki açıklamalarımız akademik-yönetimsel çalışan ayrımında ısrarcı olan zamanın üniversite yönetimini ikna edememiştir. Bir özel üniversitede benzer bir konumda çalışan bir meslektaşımız, çalışma süresinden bağımsız olarak lojman ve mavi pasaport haklarının olmadığını deneyimlemiştir. Bu bağlamda, devlet ya da özel olsun, üniversitelerde yarı-akademik uzman niteliğinde

çalışanların bu gibi haklarının yönetici kararına bırakılmaksızın ilgili yönetmeliklerde kapsama alınması gerekmektedir.

Uzman Çeşitliliği

Nitelik açısından, psikolojik yardım mesleklerinde uygulama o alanda en az uzmanlık derecesi, eğitim ve deneyim yeterliliğini gerektirmektedir. Okul ortamları uzmana çoklu rol taşıma gereğini getirir, aynı zamanda uzmanların eğitim yeterlikleri kadar kişisel yeti ve ilgileri değişebilir. Ekipte uzmanların birbirini tamamlayabilecek farklılık ve çeşitlilik göstermesi istendiktir. Ancak, ekipteki uzman çoğunluğunun çoklu rol eşgüdümünü bilen, eğitsel ortamda çalışma deneyimine sahip, grup çalışması yapma ve eğitim programları geliştirme yeterliği olan rehberlik ve psikolojik danışma mezunlarından olması; yani merkezlere verilen adın ekipteki uzmanlık oranına da yansımaları beklenir. Öte yandan, ekibin içinde yüksek düzeyde psikolojik sorunları olan öğrenciler için klinik psikolog ve özellikle kamu kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin gereksinim duyduğu toplumsal destek için de sosyal çalışma uzmanı barındırması istenir. BÜREM özelinde, üniversite psikolojik danışman ve klinik psikolog ayrımı yapılmaksızın başvurular arasındaki en yetkin adaylar işe alınmaya çalışılmış, bazen denge daha fazla adayın olduğu klinik psikolojiye kayabilmiştir. Ek olarak, gösterilen çabaya karşın, hem psikiyatri hem de BÜREM uzmanlarıyla özellikle acil vaka yönlendirmelerinin izlenmesi için birlikte çalışmasına gereksinim duyulan sosyal çalışma uzmanının işe alımı mümkün olamamıştır. Bunun yine temel nedeni, ilgili kadro eksikliğidir.

Son olarak, ekiple yakın çalışması gereken bir diğer çalışan psikiyatristtir. Özellikle klinik vakaların sorumluluğu, ilaç düzenlenmesi ya da izlenmesi kadar, klinik sorunlarda danışmak için psikiyatri uzmanının varlığı son derece önemlidir, ancak yukarıda açıklanmış olduğu gibi üniversitemizde tıp fakültesi bulunmadığından, iç görevlendirme ya da sevk yapılamamıştır. Klinik profildeki öğrencileri dışarıdaki psikiyatri hizmetlerine yönlendirmede çekilen güçlük üzerine BÜREM daha ilk hizmet yıllarından başlayarak üniversite yönetimine psikiyatri uzmanının alımı konusunda ısrarda bulunmak durumunda kalmıştır. Genellikle istenmedik krizlerin yaşanması sonrası bu önerinin geçerliliğine ikna olan zamanın üniversite yönetimleri revirde psikiyatri uzmanı çalıştırma yoluna gitmiştir. Psikiyatri uzmanı seçiminde de tedavide yalnızca ilaç değil, sözel terapi eğitimi olan uzmanların seçimine özen gösterilmesi önemlidir, çünkü üniversite öğrencilerine etkili yardım yalnızca hastane, poliklinik ya da muayenehane ortamında edinilmiş deneyimlerle mümkün olmamaktadır. Kurum özelinde işe alınmış psikiyatrin çalışmasında karşılaşılan bir engel de, revir ortamında hizmetlerin yalnızca öğrenciye değil tüm personele ve yakınlarına da açık tutulmasıyla, psikiyatrin öğrencilere ayırabileceği zamanın kısıtlanması olmuştur. Her ne kadar bu hizmetlerin öğrenciler için başlatıldığı ve acil durumlar dışında yalnızca öğrencilere özel tutulması gerektiği konusunda ısrar etmek de, bu sınırlama sağlanmamıştır. Daha sonraki dönemde getirilen yeni bir düzenleme ile aile hekimliği uygulamaları başlatılmıştır. Bu uygulama sonrası Sağlık Bakanlığı üniversitelere uzman hekim atamasını durdurmuş, böylece tıp fakültesi barındırmayan üniversitelerin revirde çalışan hekimlerden hizmet görme yolu tıkanmıştır. Oluşan açığı kapatmak üzere, bir süre sözleşmeli çalıştırma ve dışarıdan hizmet alımı denenmiş olsa da bu konularda çalışan kalıcılığı sağlanamamıştır. Diğer denenen işyeri hekimliğinin yapısı ise, görevin gerektirdiği konuma uygun bulunmamıştır. Özetle, uzman çeşitliliği sorununun çözümü için ilgili uzman kadrolarının sağlanması ve mevzuatlarda çeşitli uzman çalıştırma yolunda yukarıda açıklanan engelleri ortadan kaldıracak değişikliklerin yapılması gerekmektedir.

Randevularda Ücretlendirme

BÜREM bireysel ve grup danışmanlığı hizmetleri diğer hizmetleri gibi başlangıçta ücretsizdi. Ancak, danışmanlık hizmetlerinin randevusuna her öğrenci sadık kalmayabiliyor, bu da başka bir öğrencinin hizmetten yararlanmasını engelliyordu. Yüksek başvuru sayısı beklemeye listesine göre randevuyla çalışmak durumunda olan uzmanlar için bu durum zaman yitimi, öğrenciler içinse hizmete erişimde gecikme demektir. Ayrıca bütünüyle karşılıksız bir hizmete her zaman yeterince değer verilmeyebiliyordu. Bu nedenle, ilerleyen yıllarda üniversite yönetimi aldıkları randevular için öğrencilerden sembolik bir ücret toplanması önerimizi kabul etti. Bu gelir yine öğrencilere hizmet olarak dönen bir üniversite fonuna yatırılıyordu. Hiçbir ücret veremeyen öğrenciler hizmetten mahrum edilmiyorlardı. Ancak mali işlemlerin yürütülmesi destek personeli az olan BÜREM ekibi için kolay değildi. COVID-19 pandemisinin karantina döneminde hizmetler bütünüyle çevrimiçi olunca ve IBAN ya da otomatik ödeme yolları için gerekli teknik hazırlıklar sağlanmadığından ücret alma uygulamaları kaldırıldı. Psikolojik yardımda uzman randevusu gerektiren hizmetlerde ücretlendirme konusu hâlen tartışılabilir de, aslında bu uygulama, öğrencinin gördüğü yardım için kendisini borçlu ya da bağımlı değil, özerk hissetmesi için gereklidir. Yardım hizmetlerinin ücretleri derecelendirilebilir ve hiç ödeme yapılamayacak durumlarda danışan ücretten muaf tutulabilir; böylece ücretlendirme, hizmet almanın önüne engel olmaktan çıkmış olur.

Akran Yardımının Sürdürülebilir ve Yaygın Kılınması

Yukarıda özetlendiği gibi, kurumumuz özelinde eğitilmiş ve gözetim altında çalışan akran öğrenciler diğerlerine etkili yardımlar sunabildiler. Ancak, gerek BÜREM'deki, gerekse de BÜREM Başkanı'nca bölümde yürütülen uygulamalar başlı başına ayrı ve ek bir görev olduğundan yaygın bir kapsamda sürdürülebilirlik kazanamadı. Bu konuda geliştirdiğim sürdürülebilir bir uygulama olabilecek "bölüm akranlığı modelini" üniversite yönetimine önerdim. Modelin uygulanması için zemin aslında hazırды. BÜREM'in önerisiyle başlatılmış bir Hazırlık Danışmanlığı Sistemi vardı. Hazırlık danışmanları kendi ileri düzeydeki gönüllü öğrencilerinden bölüm akranlığı çerçevesinde yeni öğrencilere yıl boyu destek sunabilirlerdi. Bölüm tanıtımları, ziyaretler ve seminerler düzenlenebilirdi. Bununla ilgili hazırlık danışmanlarıyla yapılan toplantılarda akademik kadro bunu benimsedi, ilk uygulamalar yapıldı, deneyimler paylaşıldı. Çoğu ilk deneyim oldukça olumluydu; ancak bunun sürebilmesi için bu çalışmaya odaklı ayrı bir uzmanın görevlendirilmesi, bir süre boyunca gözetim altında planlama ve işbirliğiyle uygulamanın sürdürülmesi gerekiyordu; yani eşgüdüm şarttı. O dönemki üniversite yönetimi bunu sahiplenmek üzereydi, ancak yönetim değişti ve hizmetler kalıcı kılınamamış oldu.

Akademik Beceri Geliştirme Merkezi

Her düzeydeki öğrencilerin gereksinim duyduğunu gözlediğimiz bir hizmet de akademik beceri geliştirmeye destek olmuştur. Bu desteği mümkün kılmak üzere çok disiplinli ayrı bir birim kurulmalıdır. Burada ders çalışma teknikleri, teknoloji kullanımında yardım, okuma, yazma ve konuşma becerilerinin ilerletilmesi, yapay zekâya dayalı çeşitli uygulamalar gibi pek çok gelişimsel çalışma ile öğrencilerin donanımları artırılabilir. Böylece öğrencilerin hem akademik başarıları yükselebilecek hem de ilerideki meslek yaşamlarına daha iyi hazırlanabileceklerdir. Bunu üniversite yönetimlerine önerdik, ancak zamanın yönetimi yalnızca Kariyer Merkezi'ne kaynak ayırabilirdi.

Hizmet Birimleri Arasında Etkileşim

BÜREM'in önerisiyle çeşitli öğrenci hizmet birimleri arasında, örneğin her dönem ya da akademik yılda bir kez düzenli olarak bir araya gelip yapılan çalışmaları görüşüp etkileşime girmek, belki ortaya konan sorunlar için çözüm önerilerini tartışmak ve gelecek için birlikte plan yapmak amacıyla toplantılar başlatılmıştı. Katılımı olumlu ve yararlı olsa da bu uygulama sürdürülmedi. Öğrenci hizmet birimleri arasında kopukluk denebilecek düzeyde görece bağımsızlık diğer üniversitelerin yapılanmalarında da gözlenebilmekteydi. Bütünüyle merkezden yürütülen hizmetler yerine hizmet birimlerinin etkileşip hizmet belirleme kararlarına katılımın sağlanması, çalışmaların sahiplenilmesini, verimi ve kuruma duyulan aidiyeti artıracaktır. Bunun çözümü için üst yönetimlerin görev tanımlarına ekleme yapılması gerekli görünmektedir.

Üst Kurullarda Temsiliyet ve Katılım

BÜREM olarak kendimizi hep öğrenci haklarının savunucusu olarak gördük; öğrencilerin sesini ve sorunlarını dinlemeye, kendi sınırlarımızın dışına taşan gereksinimlerini karşılamaya yönelik önerilerimizi bağlı olduğumuz üst yönetimlere düzenli olarak aktarmaya çaba gösterdik. Yönetimler genellikle bizi dinledi ve çözüm bulmaya çalıştı, ancak gündemleri yoğun, kaynakları sınırlıydı. Öncelikler farklıydı ve acil sorunlar belirleyici olabiliyordu. Uzmanların öngörebildiği hizmetlerin sorun oluşmadan sağlanabilmesi için, üst kurullarda alt birimlerin ve öğrencilerin temsil yoluyla katılım göstermeleri, verilebilecek kararlara katılım fırsatlarının açılması ve bu anlayışın ilgili görev tanımlarına dahil edilmesi gerekli görünmektedir.

Kaynakça

- Boğaziçi Üniversitesi. (2015). *2013 yılı idare faaliyet raporu*.
https://mediastore.cc.bogazici.edu.tr/web/userfiles/files/2013_faaliyet_raporu_05_10_2015_son.pdf
- Cihan, A. (2019). *Expanding a counseling intake form and examining psychological problems of university students* (582071) [Yüksek lisans tezi, Boğaziçi Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=TasQFbzRUPEj6r6F7X8Pgg&no=1G-oK3fp_RERYbV_82MXkw
- Erkman, F., Albayrak-Kaymak, D., Cihan, A., Çakıcı-Alpaslan, S., Karagöz, Y., Manav, J., Müderrisoğlu, S., & Sart, H. (2014). *Boğaziçi University student mental health survey* (Yayınlanmamış rapor). Boğaziçi Üniversitesi.

Türkiye Cumhuriyeti Resmî Gazete. (1993, 17 Kasım). *Boğaziçi Üniversitesi Öğrenci Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği* (Sayı: 21761). <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/21761.pdf>

Yükseköğretim Kurumları, Mediko-Sosyal Sağlık, Kültür ve Spor İşleri Dairesi Uygulama Yönetmeliği (1984, 3 Şubat). *Resmî Gazete* (Sayı: 18301). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=10169&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>

From the Foundation to the Legacy: A Narrative History of a University Student Counseling Center, BUREM

In cherished memory of Prof Necla Öner (1936-2026), the founding chair of BÜREM.

Abstract

A narrative history of the first thirty years of the Boğaziçi University Student Guidance and Counseling Center (BUREM), from its foundation to its development. An archival summary of the legacy of BUREM, established at the initiative of students in the Faculty of Education, Department of Educational Sciences, Guidance and Psychological Counseling Program and through the entirely voluntary efforts of its faculty members, embodying a tradition of academically grounded and student-centered support services. Its aims, guiding principles, working philosophy, periodical development, team, services, relationships with other student support services within the university, significant contributions, limitations and suggestions regarding future directions.

Keywords: University counseling centers, university students, guidance and psychological counseling